

Jihočeský Herold

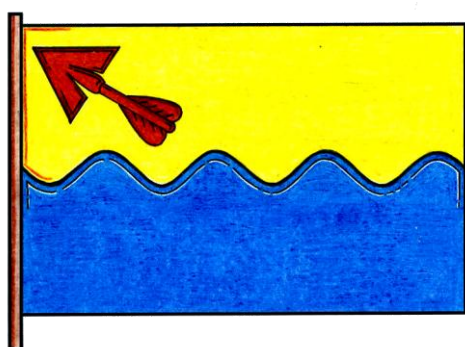
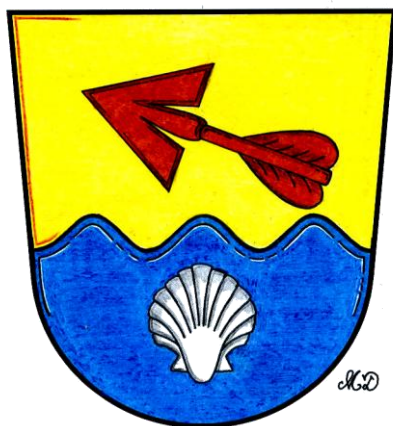

Časopis o historii a pomocných vědách historických

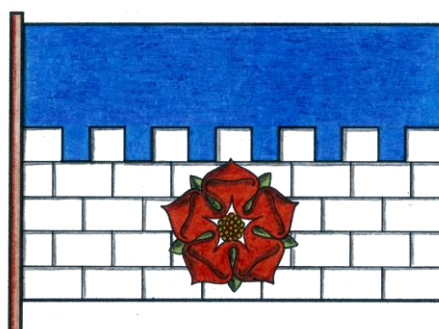
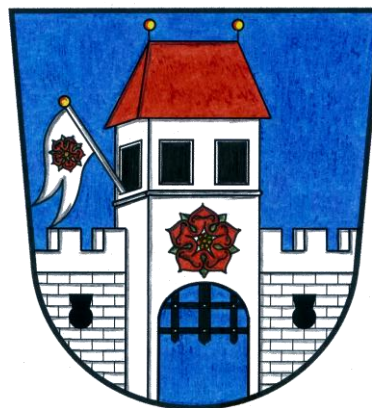

Václav Špaček ze Starburgu

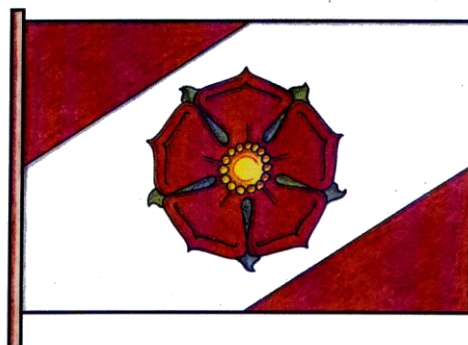
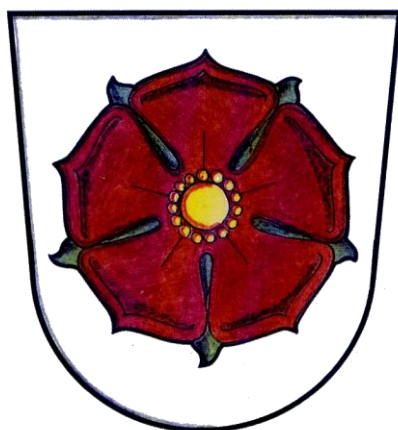
2/2009

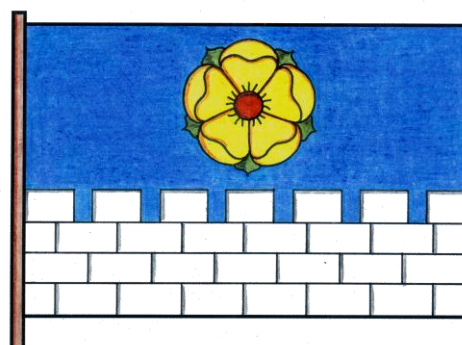
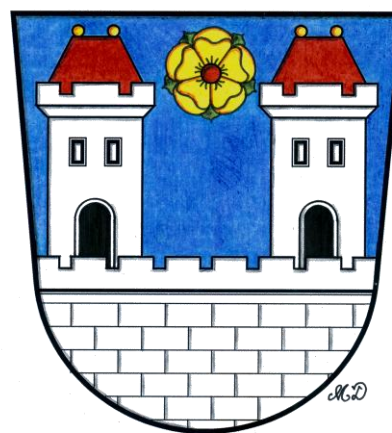
Boršov nad Vltavou

Borovany

Horní Stropnice

Nové Hradky v jižních Čechách

<i>Autor příspěvku</i>	<i>Název článku</i>	<i>strana</i>
Daněk Milan Ing.	Nové znaky obcí Jihočeského kraje	2
	Obsah	3
Daněk Milan Ing.	Úvodník	4
Daněk Milan Ing.	Nové znaky obcí Jihočeského kraje	5
Verner Jaroslav Ing.	Obecní symboly obce Choteč	7
Šonka Jan Ing. CSc.	Povodně, požáry, vychřice a jiné pohromy v naší historii	12
Daněk Milan Ing.	Památky na vlastní oči viděné – červen 2009	16
Kindlmann Petr	Odkaz údajných prapředků na pečetích posledních Rožmberků	22
Daněk Milan Ing.	Znak města Českých Budějovic	24
Daněk Milan Ing.	Památky na vlastní oči viděné – září 2009	28
Daněk Milan Ing.	Kokořín – Špačkův pohádkový hrad z ruin postavený	36
Daněk Milan Ing.	Výstava „Po stopách společné historie“	42
Daněk Milan Ing.	Výstava k 50 výročí založení Historického klubu	43
Daněk Milan Ing.	Zprávy, informace, recenze	
Daněk Milan Ing.	Galerie šlechtických rodů	46
Daněk Milan Ing.	Znaky majitelů	48

Jihočeský Herold č. 2/2009

**Časopis o historii a pomocných vědách historických
vydáván 2x ročně**

**číslo 2/2009 vydáno v Českých Budějovicích dne 10.12.2009
vydavatel : Ing. Milan Daněk, Dlouhá 18, 370 11 České Budějovice
evidenční číslo MK ČR E 14574**

u časopisu není prováděna jazyková korektura

Kontaktní adresa pro příjem příspěvků:

**Ing. Milan Daněk, Dlouhá 18, 370 11 České Budějovice
Telefon: 737 438 029 po celý den
e-mail: jihocesky.herold@seznam.cz**

Již opět uplynul půlrok a znovu se setkáváme u nového čísla našeho časopisu. A tak jako již mnohokrát předtím se rozmýšlím, jakými informacemi bych naplnil tuto stránku. Nakonec mne ale přece jenom napadlo něco, co Vás určitě bude zajímat.

Poslední dobou se zabývám myšlenkou, ke které mne inspirovalo několik publikací, které mapují tzv. kamenné dědictví našich předků. Poslední z nich byla publikace Kamenné svědectví minulosti s podtitulem „Heraldické památky Novojičínska“. Již na několika místech naší vlasti se zainteresované instituce (ať již se jedná o muzea, Národní památkové ústavy nebo archivy), případně jednotlivci pustili do mapování heraldických památek určité oblasti. Ale všechny tyto aktivity zatím pocházejí z oblastí, která jsou velice vzdálená Jihočeskému kraji. Proto bych se rád do tohoto mapování pustil i já, a to v nejbližším okolí svého rodiště – v Českých Budějovicích. Celé zmapování by mělo proběhnout celkem ve čtyřech článcích. Prvním článkem, který je otisknut v tomto čísle časopisu je pojednání o znaku města Českých Budějovic. Následovat by měl článek o použití znaku města Českých Budějovic v architektuře města – v exteriérech a interiérech staveb v Českých Budějovicích. Ten si vzal na starosti můj přítel PhDr. Daniel Kovář. Dalším pokračováním by měl být článek o znacích šlechtických, které se na území města nacházejí a posledním článkem by mělo být pojednání o českobudějovických domovních znameních. Nebude to asi jednoduché, ale snad se práce povede – to ostatně budete moci posoudit právě vy, čtenáři našeho časopisu.

V souvislosti se sbíráním dat a informací k těmto článkům jsem narazil na jednu zajímavost v klášterním kostele na Piaristickém náměstí v Českých Budějovicích. Jedná se o jeden ze svorníků v chodbě kolem rajské zahrady. Na tomto svorníku je totiž znak šlechtického rodu, který s Českými Budějovicemi nemá nic společného – zajímavé na této situaci je i další skutečnost – jedná se totiž o jediný svorník v celé chodbě, na kterém je znak nějakého šlechtického rodu. Fotografii svorníku můžete vidět na této stránce, ale vysvětlení k tomu, proč se znak na svorníku objevil se bude asi hledat velice složitě.

A až dokončím mapování Českých Budějovic, se snad pustím i do mapování širšího okolí města, včetně hradů a zámků. První vlaštovkou bude možná zmapování náhrobních kamenů v kostele v Bechyni, ke kterému jsem v minulých letech dostal svolení od Českobudějovického biskupství. Fotografování těchto kamenných svědků naší minulosti již proběhlo a nyní probíhá jejich identifikace a zpracování. Až bude vše zpracováno, budou čtenáři Jihočeského Herolda první, kdo se s výsledky bádání seznámí.

Máte se tedy určitě na co těšit.

Přeji Vám příjemné prožití Vánočních svátků a mnoho štěstí do roku 2010.

První dnes představovanou obcí je obec **Boršov nad Vltavou**, která leží asi 5 km jižně od Českých Budějovic. Kdy byla obec přesně založena nelze z historických dokumentů zjistit. První zpráva o existenci obce pochází z roku 1261, kde je jako svědek uváděn Albert z Boršova. Rod byl příbuzný s Bavorsy ze Strakonice, s nímž měli totožné erbovní znamení – střelu. Původní obec leží na levém břehu Vltavy, druhá část obce – Poříčí leží na pravém břehu Vltavy a jejím majitelem byli páni z Poříčí, rovněž s rodovým znakem střely. V době husitských válek byl původní kostel a mnoho okolních domů zničeno. K obnově kostela došlo až na konci 15. století a byl zasvěcen sv. Jakubovi. Po smrti Petra Voka z Rožmberka připadlo panství císaři a poté budějovickým dominikánům, kteří zde působili až do roku 1785, kdy byl jejich klášter v Českých Budějovicích zrušen. V letech 1840-1854 vlastnil zámek a statek v Poříčí českobudějovický podnikatel Vojtěch Lanna. K zámku tehdy patřili kromě dvora i cihelna a kamenolomy. V roce 1884 vznikla v Březí továrna na výrobu těsta bratří Zátků, která v současnosti zastupuje pětinu českého trhu s těstářenskými výrobky. Po roce 1945 převzal zámek stát, který jej předal místnímu JZD. Z jeho krásy se dochovalo pouze několik botanicky cenných druhů dřevin v zámeckém parku. Znak a vlajka byly obci uděleny rozhodnutím předsedy PS PČR č. 46 ze dne 17.4.2009. Návrh vlajky pro obec vytvořil Mgr. Jan Zeman, který při jejím navrhování vycházel jednak z toho, že obec leží na břehu řeky Vltavy a dále ze znaku prvních písemně doložených majitelů obce – pánů z Boršova, Újezda a Poříčí erbu střely a tomu, že kostel je zasvěcen sv. Jakubu. Popis znaku je následující: „**Ve zlatě - modře vlnitě děleném štítě nahoře kosmá červená střela, dole stříbrná dolů obrácená svatojakubská mušle**“. Vlajka vychází ze znaku a její popis je: „**List tvoří dva vodorovné pruhy, žlutý a zvlněný modrý. V horním rohu kosmá červená střela**“.

Druhou dnes představenou obcí jsou **Borovany**. Borovany leží asi 20 kilometrů jihovýchodně od města České Budějovice. Kdy přesně byly Borovany založeny, nebo kdy získaly své jméno dnes již není možné zjistit, ale pravděpodobně se tak stalo v průběhu 12. století. První písemnou zmínku o Borovanech nacházíme již v roce 1186, kdy kníže Bedřich daroval majetek klášteru v rakouském Zwettlu a na listině se uvádí jako svědci také zástupci Borovan. V průběhu věků se ves dostala do rukou Vítkovců. V průběhu 14. století to byly páni z Landštejna, v pozdějším období páni z Rožmberka. Počátkem 15. století již Borovany vlastnilo několik příslušníků z rodů drobné šlechty, Přibík z Hluboké a bratři Bohuslav a Vilém z Petrovic. Od roku 1436 již Borovany vlastnil zámožný budějovický měšťan Petr z Lindy, který založil v Borovanech klášter řádu Augustiniánů. Klášter získal po smrti Petra z Lindy celý jeho majetek. Od počátku 16. století začal ale úpadek borovanského kláštera, který nezastavil ani rožmberský regent Jakub Krčín z Jelčan, který zde působil v letech 1559-1561. Borovanský klášter byl zrušen již v roce 1564. Roku 1787 koupil statek od náboženského fondu Jan ze Schwarzenberga, jehož rodu patřily Borovany až do roku 1924. V okolí Borovan je mnoho přírodních zajímavostí hlavně v okolí řeky Stropničky. V letech 1564-1578 Borovany obdržely svůj znak a právo užívat pečeť. Jeho popis je následující: „**Na modrém štítě je kvádrová stříbrná hradba se stínkami a dvěma střílnami, uprostřed stojí stříbrná čtverhranná věž s valbovou střechou červené barvy se dvěma zlatými makovicemi. Brána věže je otevřená, s vytaženou černou mříží, nad níž je červená rožmberská růže, v patře jsou vedle sebe dvě okna. Z částečně viditelné pravé strany je ve výši okna vystrčena stříbrná vlající korouhev s červenou rožmberskou růží**“.

Vlajka byla obci udělena rozhodnutím předsedy PS PČR č. 92 ze dne 8.10.2001. Návrh vlajky pro obec vytvořil Ing. Milan Daněk. Při jeho navrhování vycházel z historického znaku Borovan. Popis vlajky je následující: „**List tvoří dva vodorovné pruhy, modrý a zubatý kvádrovaný bílý, v poměru 3:5. V bílém pruhu červená růže se žlutým semeníkem a zelenými kališními lístky**“.

Třetí představovanou obcí je město **Nové Hradý** v jižních Čechách. Město Nové Hradý leží 35 km jihovýchodně od města České Budějovice v podhůří Novohradských hor. Obec byla založena Ojřem ze Svin, příslušníkem jihočeského rodu pánů z Landštejna již ve 13.století, pravděpodobně spolu se stavbou hradu, který byl postaven k ochraně zemské stezky z Vitorazska do Čech, a který je stále dominantou města. Městem se Nové Hradý staly nedlouho potom, protože v latinsky psané listině datované rokem 1281 je již uváděno jako „civitas“ tedy město. Původní znakové privilegium se nedochovalo, ale roku 1488, kdy král Vladislav II. městu uděloval některé svobody mu zároveň potvrdil užívání pečeti, které město „užívalo odpradávná“. Hrad i město byl na dlouhou dobu spojen s historií rodu pánů z Rožmberka, kteří jej vlastnili až do roku 1611, kdy závěti přešly do majetku panů ze Švamberka. Od roku 1620 se Nové Hradý staly rodovým sídlem rodu de Longueval-Buquoy, v jejichž majetku byly až do roku 1945. Buquoyové se zasloužili o rozkvet města, postavili zde nové sídlo, tzv. Rezidenci a poté i nový empírový zámek a hrobku. Nedaleko města v údolí říčky Stropnice vybudovali přírodní park s umělým vodopádem a založili první přírodní rezervaci v Čechách - Žofínský prales. Také se zasloužili o proslavení Nových Hradů tím, že v jeho okolí vyráběli dnes velice vzácné hyalitové sklo. Nové Hradý patří mezi ta jihočeská města, která měla historický znak. Ten novohradský se od ostatních lišil tím, že jako štítonoše měl postavu anděla. Od roku 1284 jsou Nové Hradý uváděny jako město. Je pravděpodobné, že v té době již měly svůj znak. Ten byl potvrzen králem Vladislavem v roce 1488. Jeho popis je následující: **„V modrém štítě stříbrná kvádrovaná hradba s cimbuřím, za ní dvě stříbrné věže, každá se dvěma okny a brankou a červenými valbovými střechami, mezi kterými je zlatá pětilistá růže s červeným středem a zelenými kališními lístky“**. Vlajka byla městu udělena rozhodnutím předsedy PS PČR č. 74 ze dne 28.11.2000. Návrh vlajky pro město vytvořil Ing. Milan Daněk, který při jeho tvorbě vycházel z historického znaku města. Popis vlajky je následující: **„List tvoří dva vodorovné pruhy, modrý a zubatý kvádrovaný bílý, v poměru 5:4. V modrém pruhu žlutá růže s červeným semeníkem a zelenými kališními lístky. Bílý pruh má sedm obdélníkových zubů vysokých jednu devítinu šířky listu a šest třetinových mezer“**.

Poslední představovanou obcí je dnes obec **Horní Stropnice**. Horní Stropnice leží v jihovýchodní části okresu České Budějovice, ve vzdálenosti asi 35 kilometrů od Českých Budějovic. jednalo se původně o malou osadu na okraji neosídleného pohraničního hvozdu, který vlastnil rod pánů z Rožmberka. Vznikla pravděpodobně koncem 12.století, první písemná zmínka pochází z roku 1259, městem se stala v první polovině 14.století. Po Rožmbercích ji zdědili Švamberkové a posledním šlechtickým majitelem města byli páni de Longueval-Buquoy, kteří novohradsko získali v roce 1620. V kraji se dařilo tkalcovství, ve městě až do roku 1895 fungoval městský pivovar. Roku 1849 se Stropnice stala samostatnou obcí. Obec v současné době sdružuje sídelní celky Bedřichov, Dlouhá Stropnice, Dobrá Voda, Hojná Voda, Humenice, Chlupatá Ves, Konratice, Meziluží, Olbramov, Paseky, Rychnov u Nových Hradů, Staré Hutě, Střeziměřice, Svěbohy, Světví a Šejby. Dobrá Voda je poutním místem na úpatí Kraví hory, kde je barokní poutní chrám Nanebevzetí Panny Marie s pramenem vody, Hojná Voda zase bývala lázeňským centrem. V Horní Stropnici je zajímavý románský kostel sv. Mikuláše z počátku 13.století. Historický znak vychází ze znaku majitelů obce – pánů z Rožmberka. Jeho popis je následující: **„Ve stříbrném štítě červená pětilistá růže se zlatým středem a zelenými kališními lístky“**. Vlajka byla městu udělena rozhodnutím předsedy PS PČR č. 32 ze dne 27.5.2008. Návrh vlajky pro město vytvořil Stanislav Kasík, který při jeho tvorbě vycházel z historického znaku města. Popis vlajky je následující: **„Bílý list s červenou růží se žlutým semeníkem a zelenými kališními lístky a se dvěma červenými trojúhelníky. Žerďový, s vrcholy v horním rohu a uprostřed žerďového a horního okraje. Vlající, s vrcholy v dolním cípu a uprostřed vlajícího a dolního okraje listu“**.

Můj příspěvek se vymyká prostoru Jihočeského kraje, ale mohl by být zajímavým příspěvkem zájemcům o tvorbu nové komunální heraldiky v České republice.

Na jaře roku 2008 jsem byl kontaktován starostou obce Chotěč v Královéhradeckém kraji panem Jiřím Horákem, zda bych vytvořil obecní symboly pro jeho obec. Osloven jsem byl na základě dobrých referencí z tvorby obecních symbolů několika obcí v blízkém okolí Chotče-Šárovcovy Lhoty, Lukavce u Hořic a vlajky města Miletína. Moje dlouholeté členství v Klubu pro českou heraldiku a genealogii v Praze a zájem o komunální heraldiku i mimo naši republiku vytvořily dobrý základ k tomu, abych se mohl pustit do tvorby nových obecních symbolů. Na začátku, ale upozorním, že nepůsobím jako profesionální heraldická agentura a návrhy dělám spíše na doporučení nebo ze zájmu přátel.

Můj článek by měl být i důkazem, že i amatér v oblasti heraldiky a vexilologie může udělat návrhy na slušné úrovni a může směle konkurovat profesionálům. Za schopností vytvořit dobré obecní symboly však musí stát mnohaleté studium pomocných věd historických-heraldiky-nauky o znacích a vexilologie-nauky o vlajkách a praporech a samozřejmě i určitá výtvarná erudice.

Po prostudování materiálů o historii obce Chotěč jsem rád s nabídkou pana starosty souhlasil. Vyústěním byl můj dopis s návrhy ze září roku 2009. V dopise jsem zaslal k výběru několik alternativ návrhů obecních symbolů- znaku a vlajky s podáním vysvětlení k použité symbolice.

Nejprve uvedu několik údajů o obci. Chotěč je obec v Královéhradeckém kraji, ležící asi 13 km východně od Jičína a 6 km západně od Lázní Běláhoř. První písemná zmínka o obci se datuje k roku 1356 (Chotecz). Nejvýznamnější historickými památkami v Chotči jsou kostel sv. Mikuláše a novorenesanční objekt bývalé fary, který v sobě skrývá jádro někdejší chotečské tvrze, která zde stála v 16. století.. Tvrz dal v roce 1562 postavit Mikuláš Kule z Chotče. Majitelé se často střídali, až roku 1644 získal Chotěč pavlánský klášter v Nové Pace. Pavláni tvrz v polovině 18. století přestavěli na barokní zámek, který po zrušení řádu v roce 1789 sloužil jako fara. Koncem 19. století byl zbořen a nahrazen dnešní budovou.

Po prostudování dostupné literatury včetně podkladů, které mi poskytl starosta, jsem si vytypoval možnosti symboliky, které by bylo možno použít při návrhu znaku obce a od znaku rovněž odvodit vlajku. Přestavitelům obce jsem musel nejprve vysvětlit, že není možno použít šlechtický erb významného rodu Kulů z Chotče jako znaku obce. Heraldická komise Parlamentu ČR nepřipouští přebírání šlechtických znaků bez úprav jako nových obecních znaků, i když je logická oprávněná námitka, že se jedná třeba o erb již dávno vymřelého rodu. Druhá překážka v použití nezměněného znaku Kulů z Chotče je, že města a obce nedostávají znak s klenotem. Klenot byl v minulosti městům jako součást znaku panovníky výjimečně udělován, ale nové znaky jsou vesměs udělovány bez klenotu. Jelikož klenotem erbu Kulů z Chotče je šachovaná hlava s krkem kozla, bylo by škoda tohoto v české heraldice unikátního symbolu nepoužít v návrhu nové obecní symboliky. I kdyby heraldická komise Parlamentu připustila použití prostého znaku Kulů tj. polcený štít s šachovnicí v jedné polovině a s jednobarevným nebo např. damaskovaným polem v druhé polovině znaku, figura kozlí hlavy s krkem by nešla použít. Proto jsem navrhl, že by bylo dobré zkombinovat symboly ze znaků nejvýznamnějších majitelů Chotče a atributů patrona místního kostela.

Jako dva nejvýznamnější majitele Chotče bylo možno jednoznačně určit rod **Kulů z Chotče** a řád **Pavlánů z Nové Paky**.

- Rod Kulů vlastnil obec od roku 1396 až do konce 16.století. Mikuláš Kule z Chotče nechal v obci roku 1562 postavit tvrz, jejíž torzo se zachovalo jako součást objektu bývalé fary .

- V roce 1644 po éře častých výměn majitelů získává Choteč klášter Pavlánů z Nové Paky. Řád Pavlánů se též nazývá řádem Nejmenších bratří a vznikl zásluhou svatého Františka Pauly, který shromáždil řeholní společenstvo roku 1454 v městě Cosenza. Řád se vyznačoval velmi přísnými pravidly a jeho členové se například zavazovali k celoživotnímu půstu. Členové řádu se věnovali i výuce, vědě i misiím v různých částech světa. Klášter v Nové Pace byl součástí české podprovincie staré německé provincie Pavlánů. Pavláni určitě velmi ovlivnili život v Chotči v hospodářské i duchovní sféře. Klíčovou byla jejich přestavba chrámu sv. Mikuláše v Chotči v letech 1749-50 v barokním slohu a jeho výzdoba s tematikou legendy o sv. Františkovi z Pauly. Řád Pavlánů vlastnil Choteč až do zrušení řádu roku 1789.
- Dalším významnou možností využití symboliky ve znaku obce jsou atributy svěťce sv. Mikuláše, jemuž byl zasvěcen kostel v Chotči.

Znakem Kulů byl polcený štít s pravou (heraldicky) polovicí šachovanou. Zde se barevnost liší u jednotlivých autorů: František Mysliveček ve svém Erbovníku 1 vydaném v nakladatelství FRAUS Plzeň z roku 2005 na straně 345 uvádí šachování černo stříbrné, Vojtěch Král z Dobré Vody ve své knize HERALDIKA vydané v Praze-Karlíně roku 1900 uvádí na straně 261 v pravé (heraldicky) polovině erbu šachování červeno stříbrné a na straně 311 a na obrázku 153 uvádí dokonce třikrát červeně a pokosem čtvrcený štít. Heraldicky levá strana je u Myslivečka uváděna černá naopak u Krále stříbrná. Klenotem je ve všech případech šachovaný krk a hlava kozla. Samozřejmě barevnost se odvíjí podle barevnosti základního erbu (černo stříbrné nebo červeno stříbrné šachování). Pro informaci přikládám vyobrazení náhrobníku Kateřiny Mateřovské z Chotče (+1583) na hřbitově v Chotči z výše uvedené knihy.

V knize Českomoravská heraldika I. od autorů Martina Koláře a Augusta Sedláčka (Praha 1902, reprint nakladatelství ARGO 1996) je popisován na stranách 234-235 náhrobek Kateřiny Mateřovské z Chotče (+1583) „má nade štítem polovičným s pravou polovicí šachovanou na helmici hlavu a krk kozla, jež celý šachovaný jest, helmici přikrýváje z obou stran, ze šachovaného krytí visí pak jednoduché fafnochy dolů po obou stranách štítu.“ Vyobrazení je v knize Augusta Sedláčka :Hrady, zámky a tvrze království českého, díl V.,reprint vydalo nakladatelství ARGO v roce 1995, str.118. V této knize je znak Kulů z Chotče popisuje: „Užívali ve znaku svém štítu s pravou polovicí šachovanou a jakóžto klénotu hlavy kozí též šachované“. Pro srovnání přikládám i vyobrazení náhrobníku Kateřiny Mateřovské z Chotče z této knihy, díl V., ARGO Praha 1995.

Na tabuli číslo 33 na straně 459 ve druhém svazku knihy Augusta Sedláčka : Atlasy erbů a pečeti české a moravské středověké šlechty, kterou k vydání v nakladatelství ACADEMIA Praha 2001 připravil PhDr. Vladimír Růžek, je barevně vyobrazen znak Alžběty z Lohovce, z Chotče. Štít je prakticky stejný jako u vyobrazení v knize F.Myslivečka, ale jako klenot je polovina černého kozla.

Znakem Kulů byl polcený štít s pravou (heraldicky) polovicí šachovanou. Zde se barevnost liší u jednotlivých autorů: František Mysliveček ve svém Erbovníku 1 vydaném v nakladatelství FRAUS Plzeň z roku 2005 na straně 345 uvádí šachování stříbrno-černé, Vojtěch Král z Dobré Vody ve své knize HERALDIKA vydané v Praze-Karlíně roku 1900 uvádí na straně 261 v pravé (heraldicky) polovině erbu šachování červeno-stříbrné a na straně 311 a na obrázku 153 uvádí dokonce třikrát červeně a pokosem čtvrcený štít. Heraldicky levá strana je u Myslivečka uváděna černá naopak u Krále stříbrná. Klenotem je ve všech případech šachovaný krk a hlava kozla. Barevnost se odvíjí podle barevnosti základního erbu (stříbrno-černé nebo červeno-stříbrné šachování). V knize Českomoravská heraldika I. od autorů Martina Koláře a Augusta Sedláčka (Praha 1902, reprint nakladatelství ARGO 1996) je popisován na stranách 234-235 náhrobek Kateřiny Mateřovské z Chotče (+1583) „ má nade štítem polovičním s pravou polovicí šachovanou na helmici hlavu a krk kozla, jež celý šachovaný jest, helmici přikrýváje z obou stran, ze šachovaného krytí visí pak jednoduché fafrnochy dolů po obou stranách štítu.“ Vyobrazení je v knize Augusta Sedláčka :Hrady, zámky a tvrze království českého, díl V.,reprint vydalo nakladatelství ARGO v roce 1995.Str.118.V této knize je znak Kulů z Chotče popisuje: „Užívali ve znaku svém štítu s pravou polovicí šachovanou a jakážto klénotu hlavy kozí též šachované. Na tabuli číslo 33 na straně 459 ve druhém svazku knihy Augusta Sedláčka : Atlasy erbů a pečeti české a moravské středověké šlechty, kterou k vydání v nakladatelství ACADEMIA Praha 2001 připravil PhDr.Vladimír Růžek, je barevně vyobrazen znak Alžběty z Lohovce, z Chotče. Štít je prakticky stejný jako u vyobrazení v knize F.Myslivečka, ale jako klenot je polovina černého kozla. Jelikož se u jednotlivých autorů liší barevnost šachování pravé (heraldicky) poloviny štítu i barevnost levé poloviny štítu, byla zvolena jako figura štítu šachovaná hlava s krkem kozla, která je klenotem u všech variant znaku. S ohledem na modrou barvu štítu bylo zvoleno stříbrno- černé šachování, protože stříbrno-červené šachování by ve spojení s barvou štítu připomínalo barevnost moravského zemského znaku. Choteč nemá s Moravou nic společného.

Znak Pavlánů je v modrém poli zlatý nápis CHARITAS. Štít obklopují paprsky. Svatý Mikuláš, který je patronem místního kostela pocházel z Malé Asie a byl ve čtvrtém století biskupem v Myře v Lykii. Jedna z legend praví, že dcerám souseda pro něž jejich otec neměl věno a který se je chystal poslat za výdělkem na ulici, vhodil Mikuláš v noci oknem tři měšce zlatáků na věno. Sv.Mikuláš je patronem námořníků a školáků. Mezi jeho atributy patří mimo tři měšců z uvedené legendy, biskup s berlou, 3 zlaté koule nebo tři jablka. Rudolf Pfleiderer v knize Atributy svatých vydané v nakladatelství Unicornis, Praha 1998 uvádí u Mikuláše z Myry (Bari) tyto atributy:biskup, čtrnáct pomocníků, děti, dívky, chleby, kbelík, kniha, kostel, kotva, koule, křtitelnice loď a měsíc.

Z výše uvedených podkladů jsem pro návrhy obecních symbolů vybral z erbu Kulů z Chotče **černo- stříbrné šachování** části štítu s možnou alternativou červeně stříbrného šachování a **hlavu a krk kozla** z klenotu erbu rovněž ve dvou variantách barevnosti šachování. Přikláním se k variantě černo stříbrné (červeno stříbrné šachování připomíná v kombinaci s modrým polem zemský znak Moravy). Z erbu Pavlánů byla vybrána **modrá barva** pole štítu (nápis ze znaku CHARITAS je heraldickou komisí v návrzích znaku měst a obcí nepřístupný). Dále jsem zvolil **lemování štítu zlatými paprsky**. Z atributů sv.Mikuláše jsem vybral **tři zlatá jablka**,

Z návrhů znaků, jejich barevnosti i proporcí je odvozen návrh příslušné vlajky. Vlajku je lépe pojednávat v pruzích a jednoduchých geometrických obrazcích než přejímat figuru ze znaku. Je to jednak praktičtější pro výrobu vlajky a jednak při pověšení vlajky a jejím vlátí za větru je figura tak deformována, že stejně nikdo neví, co je ve vlajce za figuru a její deformovaná

podoba působí nepěkně i na nestranného pozorovatele, který se marně snaží rozluštit ,co vlastně na vlajce je.

ALTERNATIVA 1

Nejjednodušší varianta klenotu ze znaku Kulů z Chotče -šachovaná hlava kozla s krkem ukončenou stříbrnými příkyvadly

Znak: V modrém štítě černo stříbrně šachovaná hlava s krkem kozla zakončená stříbrnými přikryvadly.

Vlajka: List tvoří tři svislé pruhy modrý ,černo-bíle šachovaný(8x4) a modrý.

ALTERNATIVA 2

Varianta s převzetím figury šachované hlavy s krkem kozla a paprscitým lemem štítu.

Znak: V modrém štítě se zlatým paprscitým lem s paprsky střídavě rovnými a vlnitými černo-stříbrně šachovaná hlava a krk kozla.

Vlajka: List rozdělen na tři svislé pruhy modrý, černo-bíle šachovaný (4x3) a modrý se žlutým okrajem širokým 1/10 délky vlajky.

ALTERNATIVA 3

Varianta s převzetím oválného štítu s paprscitým lemem z erbu Pavlánů s figurou hlavy a krku šachovaného kozla. S modrým polem oválného štítu.

Znak: V modrém štítě modrý oválný štítek s černo-stříbrně šachovanou hlavou a krkem kozla se zlatým paprscitým lem se střídavě rovnými a vlnitými paprsky

Vlajka: List s modrým okrajem šířky 1/10 délky vlajky a žlutým okrajem šířky 1/20 délky vlajky uvnitř rozdělen na tři svislé pruhy modrý, černo-bíle šachovaný (4x4) a modrý .

ALTERNATIVA 4

Stejně jako u varianty č.3. Jen barva oválného štítu je červená (podle Krále a roucha sv.Mikuláše)

Znak: V modrém štítě červený oválný štítek s černo-stříbrně šachovanou hlavou a krkem kozla se zlatým paprscitým lem se střídavě rovnými a vlnitými paprsky

Vlajka: : List s modrým okrajem šířky 1/10 délky vlajky a žlutým okrajem šířky 1/20 délky vlajky uvnitř rozdělen na tři svislé pruhy červený, černo-bíle šachovaný (4x4) a červený.

ALTERNATIVA 5

Varianta polceného štítu s převzetím šachovaného pole do heraldicky pravé poloviny štítu. Levá strana modrá s třemi jablky jako atributem sv. Mikuláše.

Znak: Polcený štít, pravé pole černo-stříbrně šachované, v levém poli jsou tři zlatá jablka nad sebou se stopkou a listem střídavě vpravo a vlevo od stopky

Vlajka: List tvoří čtyři svislé pruhy černo-bílé šachovaný (4x4), modrý, žlutý a modrý

K mému radostnému překvapení zvolili představitelé obce vůbec heraldicky nejčistší variantu alternativu č.1. Po konzultaci konečné verze návrhu obecních symbolů s panem Stanislavem Kasíkem jsem z hlediska větší názornosti figury zvolil v konečném návrhu stříbrno-černé šachování figury hlavy kozla. Polemiku jsme vedli při popisu tzv. přikryvadla. Nakonec ve finální verzi byl upraven popis a zdůvodnění do této verze:

Popis obecního znaku CHOTEČ – okres Jičín, Královéhradecký kraj: V modrém štítě stříbrno-černě šachovaná hlava kozla s krkem.

Zdůvodnění obecního znaku CHOTEČ – okres Jičín, Královéhradecký kraj: Návrh znaku obce vychází ze znaků dvou historicky nejvýznamnějších vlastníků obce- rodu Kulů z Chotče a řádu Pavlánů. Šachovaná hlava kozla s krkem vychází z klenotu rodového erbu rodu Kulů z Chotče. Rod Kulů vlastnil obec od roku 1396 až do konce 16.století. Mikuláš Kule z Chotče nechal v obci roku 1562 postavit tvrz, jejíž torzo se zachovalo jako součást objektu bývalé fary. Modré pole štítu v návrhu znaku obce Choteč bylo zvoleno podle barvy znaku řádu Pavlánů. V roce 1644 po éře častých výměn majitelů získává Choteč klášter Pavlánů z Nové Paky. Pavláni určitě velmi ovlivnili život v Chotči v hospodářské i duchovní sféře. Klíčovou byla jejich přestavba chrámu sv.Mikuláše v Chotči v letech 1749-50 v barokním slohu a jeho výzdoba s tematikou legendy o sv.Františkovi z Pauly. Řád Pavlánů vlastnil Choteč až do zrušení řádu roku 1789.

Popis obecní vlajky CHOTEČ – okres Jičín, Královéhradecký kraj: List tvoří tři svislé pruhy, modrý, bílo-černě šachovaný (8 x 4) a modrý. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3.

Zdůvodnění obecní vlajky CHOTEČ – okres Jičín, Královéhradecký kraj: Modré pruhy vycházejí z barvy štítu návrhu obecního znaku a připomínají barvu štítu erbu významného držitele obce- řádu Pavlánů. Bílo-černě šachovaný pruh nahrazuje v návrhu vlajky figuru stříbrno-černě šachované kozlí hlavy s krkem z návrhu znaku obce Chotče. Tato figura byla převzata z klenotu rodového erbu Kulů z Chotče. Uspořádání pruhu se šachováním vychází z členění pravé poloviny štítu erbu Kateřiny Mateřovské z Chotče (čtyři svislé pruhy a z toho vyplývající počet vodorovných pruhů tedy osm v návrhu vlajky při poměru šířky k délce listu 2 : 3).

Takto byly návrhy s příslušnými přílohami zaslány ke schválení Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Po projednání v této komisi na výjezdním zasedání komise v Lipnici byly symboly obce Choteč rozhodnutím předsedy PS PČR č. 46 ze dne 17.4.2009 schváleny. Jejich popis v rozhodnutí je následující: **Znak:** V modrém štítě utržená černo - stříbrně šachovaná hlava kozla s krkem. **Vlajka :** List tvoří tři svislé pruhy, modrý, černo - bíle šachovaný (4 x 8) a modrý. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3.

Důvodem uveřejnění tohoto článku včetně údajů o pohromách, které postihly naše předky, je to, aby další badatelé, kteří se zabývají podobnou tematikou v jiných oblastech přinesli a publikovali údaje o stejných pohromách v ostatních oblastech naší vlasti.

Problém v tomto směru je to, že v období 1938 – 1945 byly archivy pod německou správou, která velké množství materiálů bohužel nenávratně zničila.

V současné době se uvažuje v různých oborech o změnách klimatu či jeho kolísání. Pozornost se věnuje i sluneční činnosti. Uvádí se, že v roce 1859 se objevilo velké množství slunečních skvrn. „Telegrafní linky vyřadily z provozu rozsáhlé zkraty, které místy způsobily rozsáhlé požáry“. Tentýž autor uvádí, že v roce 1989 se v provincii Quebec (Kanada) „... zcela zhroutilo zásobování elektřinou ...“ (Novák J.A. – Příliš jasný viník, Weekend, magazín Hospodářských novin, č.10, 6.3.2009, str. 16-18).

„Že slunce má vliv na některé úkazy na zemi, jest jisto. Souvislost s magnetismem zemským a severními zářemi je dokázána. Jeť asi jedním z četných činitelů, jak mocným , ukáže asi budoucnost“ (Ottův slovník naučný, XXIII. Díl, str. 1064, Praha 1905)

Velmi aktuální je současná situace poškození lesů Šumavy přemnožením kůrovce, nebo poškození vychřicemi a následným přemnožením kůrovce. Hledají se příčiny, viníci a možnosti záchrany. Pozornost by se měla věnovat i historii. Kalamity na Šumavě v 19.století následovaly po polárních zářích, např. v letech 1868 a 1870.

Porovnání výskytu polární záře, vychřic a poškození lesů větrem, požáry a výskytu kůrovce na panství Český Krumlov

Vychřice	Škody větrem	Lesní požáry	Přemnožení kůrovce
1832 + sucho	1822	1793	1835
1833 + sucho	1823	1800	1836
1834 + sucho	1824	1805	1837
1868 (2x)	1829	1810	1838
1869 (5x)	1840	1834	1839
1870	1859	1842	1840
1875 (3x)	1861	1853	1872
	1863		1873
	1866		1874
	1867		
	1868		
	1870		
	1917		
	1918		
	1922		
	1929		

Porovnání četností povodní na řece Vltavě v obcích směrem od pramene k soutoku s Labem

rok	Horní Planá (Jagr 1997)	České Budějovice (Kovář 2005)	Praha (Brázdil a kol. 2005)
1790	1x	-	-
1791	1x	-	-
1846	1x	-	-
1869	1x	-	-
1890	4x	1x	3x
1899	1x	-	1x
1900	1x	-	-
1918	1x	-	1x
1920	1x	2x	-
1922	2x	-	-
1924	2x	1x	-
1925	3x	1x	1x
1926	1x	-	1x
1930	6x	1x	-
1932	1x	1x	-
1936	2x	-	-

Výskyt průtrží mračen, záplav a krupobití v Horní Plané

Průtrž mračen	Povodeň	Krupobití
1853	1886	1798
1867	1914	1800
1886	1925	1836
1910		1840
1913		1843
1914		1844
1916		1846
1922		1853
1925		1867
1927		1868
1930		1871
1931		1884
1932		1886
		1896
		1898
		1913 – 4x
		1914
		1916 – 2x
		1917
		1923
		1925
		1928
		1934 – 3x
		1935
		1942

Tabulka výnosu žita v jednotlivých letech od roku 1918 do roku 2000 – žito je jedna z nejstabilnějších zemědělských plodin a je jednou z plodin nutnou k výrobě chleba.

Rok	Výnos v tunách na hektar
1918	0,84
1919	1,13
1920	0,95
1927	1,65
1928	1,89
1929	1,78
1930	1,81
1937	1,72
1938	2,00
1947	1,55
1948	1,64
1949	1,95
1950	1,95
1957	1,88
1958	2,00
1959	2,12
1960	2,18
1967	2,28
1968	2,33
1969	2,54
1970	2,13
1977	3,11
1978	3,47
1979	3,03
1980	3,23
1987	3,38
1988	3,78
1989	4,15
1990	4,48
1997	3,43
1998	3,63
1999	3,67
2000	3,42

Poslední tabulka se zabývá výskytem severní polární záře (severní polární světlo, Nord licht, Aurora bodalis, Northern lights) v České republice. Podle pověsti se tento zvláštní atmosférický jev vyskytuje u nás pouze v období, kdy naši vlast čekají nějaké špatné roky. Nechávám na čtenářích, aby si z těchto údajů sami udělali závěr.

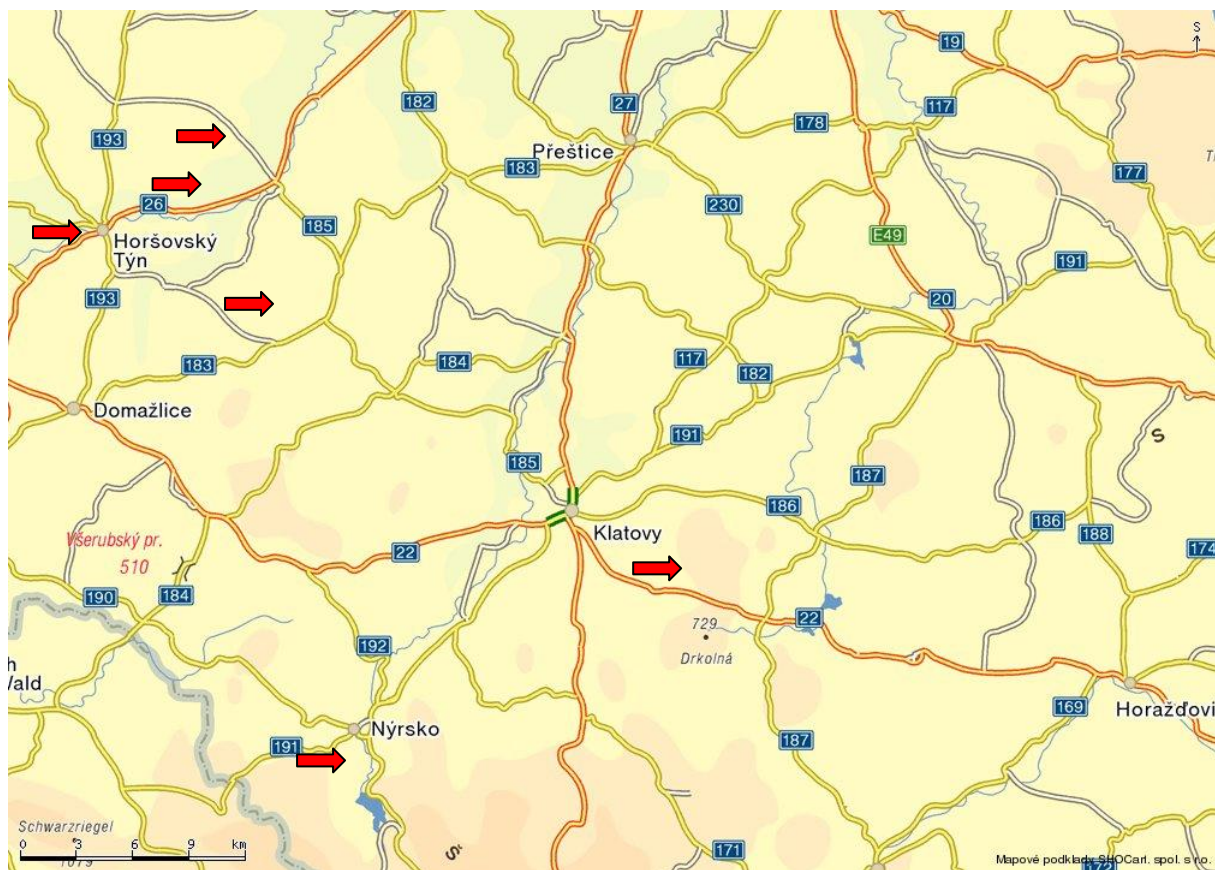
Evropa střední		
1831	7. I.	1)
1836	18. X.	1)
1848	23./24. X.	2)
1852	10. II.	3)
1859	21. VI.	3)
1868	7. XII.	4)
1870	25. X.	1)
1872	2. II.	1)
1898	9. IX.	1)
1926	26. I., 5. III.	5)
1935	26. I., 5. II.	5)
1938	25. I.	5)
1940	24. III.	5)
1989	17. XI.	6)

- 1) nvk: Polární světlo, Ottův slovník naučný, 20. díl, Vydavatel a nakladatel J. Otto, Praha, 1903, 1087 s.
- 2) šfj: Severní záře, Slovník naučný, Redaktor F. L. Rieger, Jakub Malý, Díl 8., Nákladem knihkupectví I. L. Kobera, Praha, 1887
- 3) Teichl A.: Geschichte der Stadt Gratzen, Im Selbstverlags des Verfassers, Gratzen, 1888, 351 s.
- 4) Zeithammer L. N.: Šumava, kraj a lid, Nákladem vlastním, České Budějovice, 1902, 302 s.
- 5) Jagr S.: Historie městysu Horní Planá, Vydalo město Horní Planá 1997, 321s.
- 6) Buchert V.: Když nás nezajímá revoluce, MF DNES XX/286, so 14. 11., ne 15. 11. 2009, Víkend DNES, s. 11

Prameny a literatura:

Duschek S.	<i>Verzuch einer Wirtschaftsgeschichte der Schwarzenberg'schen Forste, Schwarzenbergischen Jahrbuch 1950, Herausgegeben von der Schwarzenbergischen Administration, Wien, 1950</i>
Zeithammer L.N.	<i>Šumava, kraj a lid, České Budějovice, 1902</i>
Zeithammer L.N.	<i>České Budějovice a okolí, České Budějovice, 1904</i>
Jagr S.	<i>Historie městysu Horní Planá a přifařených vesnic, Horní Planá, 1997</i>
Kovář D.	<i>Požáry, povodně, kobylky...Přírodní pohromy v dějinách Českých Budějovic, Bohumil Němec-VEDUTA, České Budějovice, 2005</i>
Brázdil L. a kol.	<i>Historické a současné povodně v České Republice, Masarykova univerzita Brno, Český hydrometeorologický ústav Praha, Brno-Praha, 2005</i>
Sálusová D., Zavázal P., Kovář J., Makovičková J. Nováková H., Švec J.	<i>České zemědělství očima statistiky, Český statistický úřad, 2003</i>

Letošní druhou cestu za památkami jsme měli naplánovanou na 28.červen a podle předpovědi počasí mělo být nevalně. Ranní pohled na oblohu také nedával naději na lepší vyhlídky, nicméně i přes to jsme v 6.00 hodin ráno odjžděli západním směrem z Českých Budějovic. Naším cílem totiž byla jižní část Plzeňského kraje. Navštívená místa si můžete prohlédnout na níže připojené mapce.

První zastávkou byla zřícenina hradu Pajrek, který se nachází jižně od Nýrska (GPS: [49°16'36.949"N, 13°8'12.009"E](#)), přibližně 2 km od centra. Přístupová cesta je poměrně dobře značená. Hrad na okraji královského hvozdu založilBohužel návštěva tohoto objektu se příliš nevydařila – dole pod kopcem nepršelo, ale vrchol kopce již nebyl vidět – cestou nahoru jsme se ocitli v mracích, takže to byla cesta jako do „prádelny“ – vše bylo v mlze a nahoře se voda navíc srážela, takže jsme mírně navlhly. Nicméně fotografie, které jsme tam pořídili mají určitou vnitřní krásu, možná jsou i tak trochu tajemné.

Další zastávkou na naší cestě bylo lesní, nebo přírodní divadlo na jižním okraji města Nýrska ([49°16'53.354"N, 13°8'41.29"E](#)). Při mé poslední návštěvě této zajímavosti jsem měl smůlu – objekt byl zavřený, za plot se nedalo ano pořádně nahlédnout a celý vypadal neudržovaný a zchátralý. Tentokrát jsme ale měli štěstí – podívali jsme se dovnitř, nový nájemce objekt upravil a dokonce nám o něm i trochu povyprávěl – nové jsou nejenom sochy v areálu, ale i informační cedule. Podle ní jsme se dozvěděli, že tato unikátní stavba byla dokončena v roce 1935. součástí divadla byly i dřevěné objekty, které díky důmyslnému technickému řešení mohly být součástí představení i v interiéru – nárožní stěny mohly být odsunuty. Venkovní podium bylo včetně propadliště a podchodů místem pro orchestr i nápovědu. A součástí jeviště byla i skála, která stojí hned za jevištěm. Do hlediště se vešlo 1418 diváků. V divadle se hrálo až do 70 let minulého století a na hostování sem jezdili

dokonce i herci Národního divadla z Prahy – Zdeněk Štěpánek, Jaroslav Vojta a Stela Májová. V současné době jsou divadelní vystoupení opět obnovena.

Po prohlídce lesního divadla v Nýrsku jsme se autobusem přesunuli přes Janovice nad Úhlavou ke zřícenina hradu a zámku Klenová ([49°19'55.925"N](#), [13°13'49.983"E](#)). I tady jsem na svých cestách po krásách vlasti již před několika lety byli, tak jsem byz zvědavý, co se tady od naší poslední návštěvy změnilo. Musím konstatovat, že jen to, že byla zavřená vyhlídková věž. Vzhledem k tomu, že byla mlha mi to zas tak moc nevadilo, ale беру to jako negativum ve vztahu k návštěvníkům. Tentokrát jsme se šli podívat také do zámku, jehož interiéry mne ale příliš nenadchly – zámek vlastně funguje jako galerie malířství novověku, což by se určitě lépe hodilo do jiného objektu.

Po prohlídce Klenové jsme se opět autobusem přesunuli o něco výše k severu, k tvrzi ve Lštění ([49°28'58.525"N](#), [13°2'40.5"E](#)). Tato gotická tvrz se nachází přibližně 16 km severovýchodně od Domažlic. Jejím současným majitelem je p. Procházka, který nám umožnil se do tohoto objektu podívat, a při té příležitosti nám sdělil zajímavosti nejenom z historie tohoto objektu, ale i své zkušenosti s jeho opravou, která postupně probíhá, za což mu srdečně děkujeme. Nejstarší písemně doložené zmínky o tvrzi a jejím majiteli, Půtovi ze Lštění, pochází z roku 1362. Dalšími majiteli byli vlastníci nedalekého hrádku Lacembok – páni z Hrádku – kteří na tuto tvrz přesídlili právě z opuštěného Lacemboku. Roku 1528 se tvrz sňatkem Elišky z Hrádku s Divišem Černínem z Chudenic dostala do majetku tohoto

rodu, který tvrz renesančně přestavěl. Základem zůstala třípatrová věž, ale byl k ní přistavěn v průběhu 16.století další kamenný a dřevěný objekt. Tvrz roku 1593 koupil Václav ml. Koc z Dobře, který ale dlouho majetek nevlastnil – již roku 1603 je novým majitelem tvrze město Domažlice. Tehdejší cena majetku byla 15 600 kop grošů míšeňských. Město domažlice tvrz a statek většinou zastavovali, až roku 1665 jej prodaly hraběti Kunatovi Jaroslavovi z Bubna a Litic. Na počátku 18.století se tvrz stala opět majetkem Černínů z Chudenic, ale již roku 1719 byl statek ve veřejné dražbě prodán Janu Maxmiliánu Kyšperskému z Vřesovic. Poté byly jiho vlastníky Dohalští z Dohalic, od nichž jej koupil plzeňský advokát dr. Josef Starck. Ten si ve vsi postavil zámek, který dnes slouží jako škola.

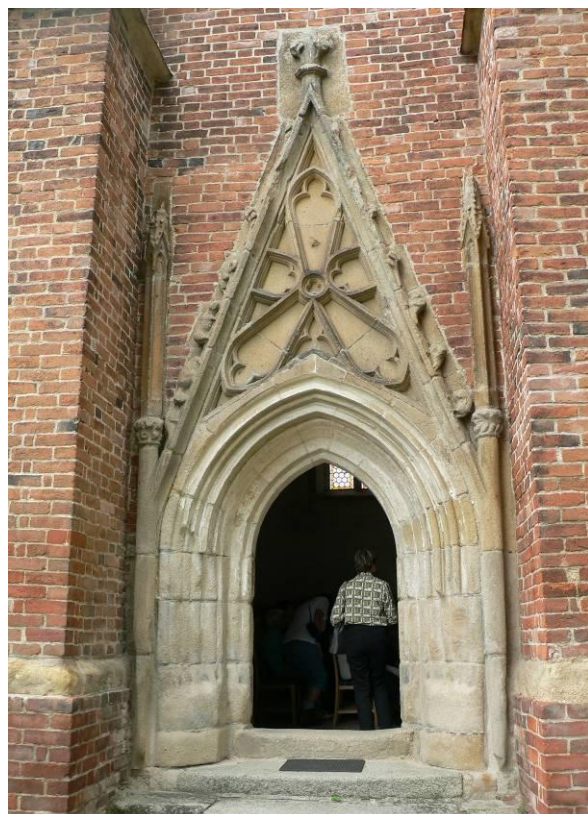
Tvrz Pučlice ([49°33'15.885"N](#), [13°1'14.962"E](#)) byla další zastávkou na naší cestě po památkách západních Čech. Také tento objekt původně patřil majitelům hrádku Lacembok, jak dokládá písemná zmínka z roku 1379, kdy je vlastnil Bohuchval z Hrádku. Roku 1410 tvrz vlastnil Kuník z Křenov, ale již roku 1411 tvrz připadla jako odúmrt' králi Václavu IV. poté písemné prameny mizí až do roku 1499, kdy je jako vlastník tvrze připomínán Dobeš ze Šlovic a v držení tohoto rodu zůstala tvrz až do roku 1666 (s výjimkou let 1644 – 1664 kdy jej vlastnil Vilém Protiva Šofman z Hemrlesu). Poslední členka rodu majetek odkázala svému manželovi Janovi ze Štaufenberka, který je již v roce 1667 prodal Janovi Miličovskému z Braumberku. Od jeho potomků Pučlice koupil roku 1684 Jaroslav Hora z Ocelovic po nichž jej zdědili Schirdingové. Ti vlastnili tvrz až do roku 1765, kdy se Pučlice dostaly do majetku Františka Norberta z Trautmannsdorfu, majitele nadalekého Horšovského Týna. Nový majitel nechal původně patrovou tvrz snížit o poschodí a upravit přibližně do současné podoby. Budova sloužila jako myslivna, později k hospodářským účelům a také ke správním účelům velkostatku. V současnosti budova patří obci. Poslední rekonstrukce tvrze

proběhla v letech 1998 – 2004 a v současnosti slouží prostory tvrze jako obecní úřad, knihovna, mateřská školka a společenské prostory s muzeem.

Nedaleko od Puclic se nachází další objekt, který jsme se rozhodli navštívit. A to nejenom proto, že se tady nachází kromě zámku také velice zajímavý kostel, ale také proto, že zde působí parta mladých lidí, kteří se snaží objekt zámku vlastními silami zrekonstruovat. Jedná se o zámek v Čechovicích ([49°35'6.276"N](#), [13°1'16.473"E](#)). Zámek, který Spolek na záchranu zámku Čechovice opravuje, získali jeho členové opravdu v dezolátním stavu. I přes veškeré práce, které byly za několik let na objektu provedeny je jeho stav stále více než vážný. Na místě tohoto zámku stála původně tvrz, která je zachována v jednom z křídel zámku. Tvrz postavil Jaroslav z Čechovic, potomek Jaroslava z Bukovce pravděpodobně v první polovině 14.století. v šedesátých letech 14.století se tvrz stává majetkem pánů z Velhartic. Slavný současník krále Karla IV. – Bušek z Velhartic pravděpodobně využíval tuto tvrz při svých cestách do Bavorska. Roku 1409 se Čechovice dostali do majetku Jindřicha z Rožmberka, který zde měl své purkrabí až do poloviny 15.století, kdy tvrz prodává. Vlastníci se postupně střídají až roku 1546 získává Čechovice Jan ml. Popel z Lobkovic, který jej natrvalo připojil ke svému panství v Horšovském Týně. Za Lobkoviců byla původní tvrz se sladovnou a pivovarem rozšířena o jižní křídlo zámku. V roce 1623 byl majetek Lobkovicům zkonfiskován a prodán Maxmiliánu Trauttmansdorfovi. Nový majitelé se zasloužili o dostavbu východního křídla zámku v raně barokním stylu. To se stalo pravděpodobně kolem

roku 1715. V té době došlo také k přestavbě původního gotického paláce tvrze na sýpku. Trauttmansdorfové nedaleko založili oboru a zámek vlastně sloužil jako zázemí pro lovce. Osudy zámku ve 20.století jsou podobné ve všech částech naší vlasti – zámek se dostal do majetku JZD, který jej využíval bez zájmu o stav objektu. Důsledkem je bohužel současný neutěšený stav, který v současné době prochází náročnou rekonstrukcí. Kromě zámku jsme v Čechovicích navštívili také velice zajímavou stavbu kostela sv. Mikuláše. Tento kostel byl totiž postaven v originálním rýnsko-bavorském slohu v roce 1388. Vnitřek kostela, kam jsme se také mohli podívat je zajímavý dochovanými freskami, ale i dlaždicemi a kamennými ostěními. Některé z nich můžete vidět na přiložených fotografiích.

Po prohlídce zámku a kostela v Čechovicích jsme se rozloučili s ochotnými průvodci z řad současných zachránců zámku a vypravili jsme se do Horšovského Týna. Již jsem zde jednou

byl a vzhledem k tomu, že jsme již nestihli poslední termín prohlídky zdejšího zámku, ještě sem určitě na svých toulkách zavítám. Zámek v Horšovském Týně ([49°31'46.381"N](#), [12°56'33.192"E](#)) stojí na místě původního biskupského, ranně gotického hradu kastelového typu, který zde byl vystavěn již v polovině 13.století. Jeho pozůstatky jsou dodnes viditelné v interiérech. Po období husitských válek přechází hrad do šlechtických rukou, prvními jeho vlastníky byli Ronšperkové, od nichž jej roku 1535 získal rod Popelů z Lobkovic. Ten také nechal původní hrad, který byl vážně poškozen požárem v roce 1547 o tři roky později přestavět na zámek v renesančním slohu. A v této podobě se zámek dochoval až do dnešních dnů. Roku 1623 bylo panství Popelům z Lobkovic za účast ve stavovském povstání zkonfiskováno a za pakatel jej získal původem štýrský císařský diplomat Maxmiliám Trauttmansdorf. Jeho potomci vlastnili majetek až do roku 1945, kdy jej na základě Benešových dekretů převzal stát. V roce 1996 byl celý areál zámku prohlášen Národní kulturní památkou.

Znak Trauttmansdorffů z kostela a znak města Horšovský Týn z budovy radnice

Poslední naší zastávkou na cestě k domovu byl kostel sv. Jana Křtitele ve Zborovech ([49°22'49.959"N](#), [13°30'56.03"E](#)). tento kostel byl založen někdy kolem roku 1200 a jedná se o původně románskou rotundu s apsidou a původním okénkem, který byl později barokně přestavěn – byla přistavěna věž , upravena klenba a doplněna štuková výzdoba. Původní rotunda je postavena z lomového kamene a dodatečně omítnuta. Její současný stav ale není příliš povzbudivý. Snad se ale již začíná blýskat na lepší časy – v okolí je vidět počátek stavebního ruchu, tak snad se tato významná kulturní památka již brzy dočká nutné opravy. Po prohlídce exteriérů tohoto kostele jsme se již vydali na cestu zpět do Českých Budějovic, nicméně naše návštěva okolí Plzně bude pokračovat na podzim, kdy sem máme naplánován další výlet.

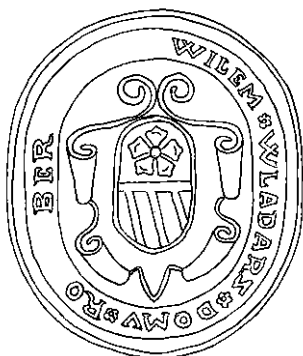
Dalším důkazem toho, že Vilém z Rožmberka pečoval o pověst svého rodu již na začátku padesátých let 16.století, bylo rozšíření rožmberského znaku. Aby ještě více zdůraznil svůj urozený původ, nechal do svého znaku umístit zlaté břevno s hadem a do spodní části šikmé červené pruhy, které představovaly italský rod Orsiniů, označených za domnělé předky Rožmberků. Od těch dob také rod jako štítonošů používá medvěď (medvěd – latinsky ursus) a ve stejném období se také na krumlovském zámku začali chovat medvědi.

Na pečetích Viléma z Rožmberka se začal nový znak objevovat od roku 1558. O dva roky dříve ještě Vilém používal pečeti se samotnou rožmberskou růží. Jako „vladař domu rožmberského“ se na svých pečetích nechal Vilém označovat až od poloviny šedesátých let 16.století. Na pečeti z roku 1583 se poprvé objevilo označení „Ursini“. Je na ní vyobrazen rožmberský jezdec, ale proti druhé podobné pečeti s jezdcem z roku 1564 je na jezdci štít již nový rožmberský znak. Novým textem na pečeti se Vilém odlišil od svých předků, od kterých původně převzal podobu pečeti v roce 1564. Na většině ostatních pečeti byl ale Vilém stále označen jako „Vladař domu rožmberského“, jen k jedné z roku 1589 bylo ještě připsáno „Nejvyšší purkrabě pražský“. Druhá známá pečeť, ve které se Vilém označoval za následníka rodu Orsiniů, byla z roku 1590.

I na nejstarší známé pečeti Petra Voka z Rožmberka z roku 1559 byl již vyobrazen nový rožmberský znak. Ještě dva roky po Vilémově smrti používal Petr Vok jednoduchý nápis „Petr Vok z Rožmberka“. Ten se začal měnit až v roce 1595, kdy se na pečeti objevil nápis „Vladař domu rožmberského“. Navíc mezi jménem a označením vladaře rodu byl přidán „Ursinus“. Podobně jako u bratra i tato první pečeť s orsiniovským nápisem zachycuje rožmberského jezdce, tentokrát ve skoku (a ne v běhu, jak bylo běžné u předchozích pečeti). Z celkem pěti pečeti, které Petr Vok z Rožmberka používal po bratrově smrti, byl nápis „Ursinus“ na třech z nich.

Vilém i Petr Vok z Rožmberka razili mince a medaile. Nápis „Ursinus“ byl na mincích zapsán až v roce 1595. Text „PETR VOK URSINUS VLADAŘ DOMU ROŽMBERSKÉHO“ se shoduje s texty z pečeti . na některých mincích posledních Rožmberků byl navíc zobrazen i medvěd, který na pečetích nebyl.

Legenda rodu Ursiniů jako předků Rožmberků byla uplatňována hlavně v 15.století prostřednictvím kardinálů a dalších církevních osob z rodu Orsiny. Třeba udělením odpustků, vysvěcením hradních kaplí, nebo stvrzují původ rožmberského rodu od starobylého římského rodu Orsiniů. Stálým dělením majetku rod Orsiniů velice zchudl a proto se několikrát ucházel o dědictví Rožmberků – například roku 1523 při úmrtí Petra IV. Z Rožmberka, roku 1545 při úmrtí Petra V. Kulhavého. Ale také po smrti Viléma z Rožmberka roku 1592, kdy Livie Orsini de Lament s bratrem Františkem se roku 1602 uchází o dědictví.

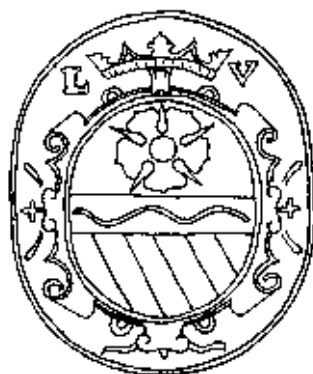
Vilém z Rožmberka – pečeť
ze dne 30.1.1573

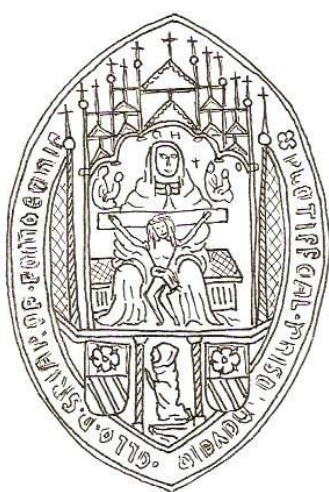
Vilém z Rožmberka - pečeť
ze dne 2.6.1583

Petr Vok z Rožmberka -
pečeť ze dne 21.1.1596

Livie Ursini – provdaná von Lament, spolu s bratrem Františkem se uchází o dědictví rodu Rožmberků, SOA Třeboň, CR registratura karton 145, ze dne 29.6.1602

Ursus de Ursinus – 17.7.1481, biskup a papežský legát dovoluje bratřím Vokovi, Petru a Oldřichovi z Rožmberka pořídit přenosný oltář a u něj sloužit mše v různých vojenských táborech po dobu války s kacíři. SOA Třeboň, inv.č. 246

Další pečeti příslušníků rodu Ursini je možno nalézt v SOA Třeboň pod signaturami:

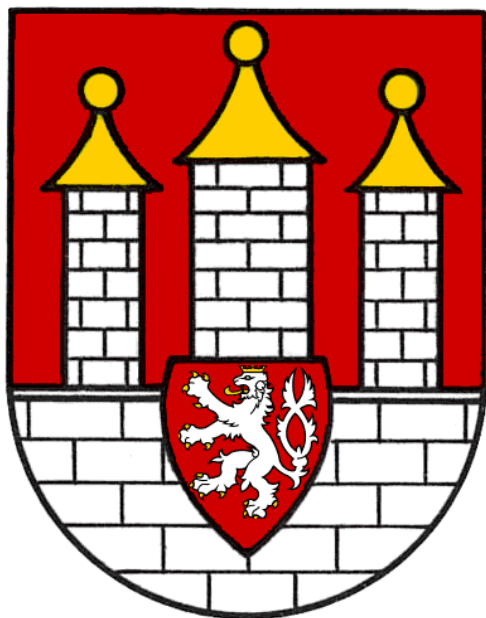
Inv.č. 241 – Cosmus de Ursinis – 22.2.1481 – kardinál a papežský legát dosvědčuje Vokovi z Rožmberka původ rožmberského rodu do starobylosti římského rodu Ursinů.

Inv.č. 218 – Latinus de Ursinis – 22.3.1468, kardinál svědčí, že jeho příbuzný Jan z Rožmberka pochází ze starobylého rodu Ursinů.

Prameny a literatura:

<i>J.Hrdlička</i>	<i>K legendě o dělení růží</i>
<i>F Beneš</i>	<i>Oldřich z Rožmberka tvůrce fikce o původu Rožmberků z italských knížat Ursinů – JSH 38, 1969</i>
<i>R.Cikhart</i>	<i>Původ a rozrod Vítkovců, JSH 4, 1931</i>
<i>L.Domečka</i>	<i>O původu Vítkovců, Rezkův sborník historický, č.4, 1886</i>
<i>T.Kleisner, Z.Holečková</i>	<i>Mince a medaile posledních Rožmberků, Praha 2006</i>

České Budějovice – královské město na soutoku dvou jihočeských řek – Vltavy a Malše. Podle pověsti nechal město zbudovat král Přemysl Otakar II. Na tomto místě právě proto, že jej tady zastihl posel, který mu oznámil narození vytouženého potomka – dědice trůnu a král při té příležitosti vykřikl „A bude jich více“, z čehož zkomolením vznikl název města

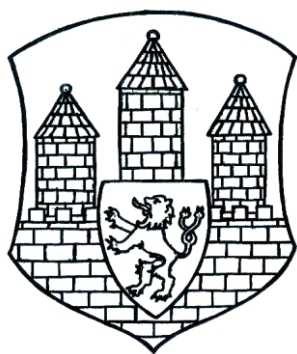

Budějovice. Pravda o názvu města je ale podstatně jednodušší. Město bylo vybudováno nedaleko osady Budivojovice – osady lidí Budivoje ze Železnice a převzalo proto pravděpodobně i její název, i když ne doslovný. První písemné označení jména města se objevuje v roce 1251 a je latinské – „*Budoywicz*“ – které se postupem času změnilo až na současné Budějovice. A protože jsem se v „*Budějcích*“, jak své město jmenuje snad každý rodák, narodil a stále zde žiju, rozhodl jsem se o svém městě něco vyhledat v publikacích a archivech. A protože mým koníčkem je heraldika, zaměřil jsem svůj zájem na toto téma i ve vztahu k rodnému městu. Nemohu popřít, že inspirací k tomuto článku pro mne byly publikace, které se zabývají podobnou tematikou – tedy mapováním heraldiky v architektuře, ať už se jedná o náhrobní desky, kamenné heraldické motivy na historických budovách nebo i jinak použité heraldické motivy

v architektuře a to jak v exteriéru, tak i v interiéru jednotlivých budov.

Tématem dnešního článku je znak samotného královského města Českých Budějovic. Článek, který se zabývá mapováním jednotlivých znaků města bude otištěn v příštím čísle časopisu a jeho autorem je PhDr. Daniel Kovář, současný ředitel Státního okresního archivu v Českých Budějovicích. Úkolem dnešního článku je seznámení čtenáře se samotným znakem města Českých Budějovic a jeho historií.

V průběhu historie královské město České Budějovice používalo celkem tři podoby znaků, tak, jak je vidíte na níže připojených nákresech – znak č. 1 je znakem, který můžeme odvodit z nejstarších dochovaných pečetí města a snad je to znak, který byl na původním privilegii. Znak č. 2 je znak, který město používalo následně potom, kolem roku 1609 a znak č. 3 je znak, který můžete vidět i na fotokopiích privilegií ze 17. a 18. století.

1

2

3

České Budějovice byly založeny z rozhodnutí českého krále Přemysla Otakara II. listinou z roku 1265, která se nám do dnešních dnů bohužel nedochovala. Stejně tak se nedochovalo ani privilegium, kterým byl udělen znak, jehož vyobrazení lze najít na nejstarší dochované pečeti města, datované rokem 1332. Dokonce ani není jisté, zda vůbec existovalo.

Fotografie a vyobrazení pečeti města Českých Budějovic – vlevo z roku 1348, vpravo z roku 1405, uprostřed perokresba pečeti z knihy Heimatsbuch

Vědecké kapacity se domnívají, že město si znak zavedlo samo a patří mezi 15 nejstarších měst v Čechách, jejichž znaky vznikly ještě před husitskými válkami. Prvním dochovaným privilegiem je tedy listina, datovaná rokem 1479, kterou stvrdil král Vladislav II., kterým byl znak potvrzen a dokonce polepšen. V tomto privilegiu je dokonce popis znaku, který doslova zní: „...štit napůl bílý a červený, v jehož středu je bílý lev ve štítu červeném situován, v druhé červené půli jsou tři věže ...“. Dle současného heraldického popisu a vyobrazení na pečeti by popis znaku zněl pravděpodobně následovně: „*V gotickém štítě stříbrná kvádrovaná hradba bez cimbuří z níž vyrůstají do červeného pole tři stříbrné kvádrované věže se zlatými špičatými střechami s makovicemi, střední věž vyšší a širší než krajní. Na střední věži visí přes hradbu červený, gotický štít se stříbrným českým lvem*“. Polepšení, které bylo uděleno listinou ze 7. října 1479 je popisováno následovně: „*Štít španělský, v dolní půli štítu městská kvádrovaná hradba s cimbuřím a nad ní stojí tři věže kvádrované s cimbuřím a zlatými špičatými střechami s makovicemi, střední věž je širší a vyšší a má velké trojdílné okno s kamenným křížem, boční věže jsou s dvoudílnými okny. Na hradbě visí uprostřed červený gotický štítek se stříbrným dvouocasým lvem se zlatou korunkou, na horním okraji štítu je kolčí helm se zlatou královskou korunou s červeno-stříbrnými příkryvadly, znak drží i s korunou dva ozbrojenci*“. Tento znak byl platný až do dalšího polepšení, kterého se město dočkalo dne 5. srpna 1648 od Ferdinanda III. V tomto privilegiu je polepšený znak popisován následovně: „*Na zakulaceném štítě ve zlaté kartuši je v dolní půli stříbrná kvádrovaná hradba s třemi stříbrnými čtyřhrannými ze stran viditelnými, každá dvě okna, z každého okna vysunuta dělová hlaveň kovové barvy, obě strany všech věží jsou do poloviny kvádrovány, střechy modré, na každé dvě bání s korouhví, horní pole červené. Od zdi směrem dolů je trojverší se zkříženými hornickými kladívky s hnědými násadami, nalevo od nich špičkami proti pravé ruce stříbrný půlměsíc. Na trojverší stojí ve zlatém šatu oděný anděl s vavřínovou korunou, v pravici má tasený dvousečný meč s pozlaceným držadlem, zároveň pravou i levou rukou drží červený štítek se stříbrným lvem proti pravé ruce otočeným, dvouocasý, v otevřené tlamě má červený jazyk, je zlatě korunován. Na štít nasedá turnajový helm, vpravo s černo-zlatými, vlevo se stříbrno-červenými příkryvadly, na helm je posazena královská koruna zlatá, z které vyrůstá vpravo otočený lev dvouocasý s červeným jazykem, je zlatě korunován, v tlapách má červený štítek se stříbrným břevnem uprostřed, v něm černé iniciály F III. Po obou stranách hlavního štítu stojí dva ozbrojenci, mají helm*

s otevřeným hledím a zlatě korunovaný, pravý ozbrojenec levou rukou drží korunu na štítu, levý pravou rukou, v druhé ruce má každý dvousečný tasený meč se zlatým drždlem, okolo pasu na černém pásku mají oba černou pochvu“. V tomto tvaru se znak používal prakticky až do roku 1932. Konfirmace znaku jsou datovány 5.srpna 1648 (Leopold I.), 2.října 1717 (Karel VI.), 16.července 1748 (Marie Terezie), 20.listopadu 1786 (Josef II.), 25.června 1793 (František II.). Další změna proběhla až 7.září 1932, kdy městská rada rozhodla o změně černo-zlatá přikryvadla změnila na modro-stříbrná a štítek s iniciálou F III nahradila polceným červeno-stříbrným štítkem. Další změna znaku ale proběhla již 30.listopadu 1937 kdy štítek byl nahrazen červeným štítkem se stříbrným datem 28.října 1918 a přikryvadla se změnila na obou stranách na červeno-stříbrná. Všechny tyto novodobé tyto změny proběhly bez souhlasu Ministerstva vnitra. Zatím poslední změnu zaznamenal znak Českých Budějovic v roce 1965, kdy se Národní výbor v Českých Budějovicích rozhodl opustit složitý městský znak a vrátit se zpět „ke kořenům“, tedy k podobě znaku, který je znám z nejstarší pečeti. Od té doby má znak tuto podobu a jeho popis je: „*V červeném gotickém štítě stříbrná kvádrovaná městská hradba bez cimbuří, za ní vyrůstají v horní polovině tři okrouhlé věže stříbrné bez oken se zlatými špičatými střechami, každá se zlatou makovicí, střední věž vyšší a širší než krajní věže, na střední věži až přes městskou hradbu visí červený gotický štít se stříbrným dvouocasým lvem korunovaným ve skoku“.*

Při psaní tohoto článku jsem navštívil i Státní okresní archiv v Českých Budějovicích, kde jsem si mohl prohlédnout fotografie všech výše uvedených vyobrazení znaků Českých Budějovic v jednotlivých privilegiích. Z nich jsem vybral čtyři vyobrazení, která jsou rovněž přiložena v závěru tohoto článku. A také fotografie nejstarších pečeti města Českých Budějovic. Nejstarší uváděná pečeť není bohužel díky poškození celá, proto čtenářům předkládám dvě kompletní pečeti z pozdějšího období. Vyobrazené pečeti jsou z roku 1348 a z roku 1405.

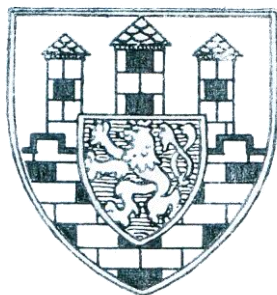

Vyobrazení znaku města Českých Budějovic na privilegiu Ferdinanda III. z roku 1648 (vlevo)
a na privilegiu Leopolda I. z roku 1667 (vpravo)

Vyobrazení znaku města Českých Budějovic na privilegii Marie Terezie z roku 1749 (vlevo) a na privilegii Josefa II. z roku 1786 (vpravo).

Při návštěvě SOkA v Českých Budějovicích, kde jsem se pokoušel v zápisech ze zastupitelstva a z plenárních zasedání najít ten zápis, kterým se město vrátilo k používání původního znaku města – vodítkem k návratu vyobrazení znaku na pozvánce, z plenárního zasedání v roce znak také otiskují. Při této Kovářem upozorněn také na letitý, nicméně má k danému totiž o značkách, které používali mistři cínaři z Českých se také nachází znak města který napsal profesor Fridrich Tischer byl uveřejněn v knize Heimatsbuch. Vzhledem ke vztahu k tématu znaku města se pokusím do některého z dalších čísel Jihočeského Herolda vložit jeho překlad.

bohužel marně. Jediným k původnímu znaku bylo která byla v posledním zápisu 1965 – pro ukázkou zde tento návštěvě SOkA jsem byl PhDr. článek, který je sice již značně tématu také vztah. Pojednává na svých výrobcích jednotliví Budějovic. Na těchto značkách Českých Budějovic. Článek,

Prameny a literatura:

<i>Kolektiv autorů</i>	<i>Encyklopedie Českých Budějovic</i>
<i>Jan Hutař</i>	<i>Vývoj znaků měst a historických městeček okresu České Budějovice, Bakalářská práce, Filozofická fakulta univerzity Palackého v Olomouci, Olomouc 2001</i>
<i>Kolektiv autorů</i>	<i>Ottův slovník naučný, díl IV.</i>
<i>Liška K.</i>	<i>Městské znaky</i>
<i>Čarek Jiří</i>	<i>Městské znaky v Českých zemích, Academia, Praha 1985</i>
<i>SOka České Budějovice</i>	<i>Privilegia města Českých Budějovic z archivních fondů Státního okresního archivu v Českých Budějovicích</i>

První neděli v září, konkrétně 6.9.2009 se uskutečnil náš třetí letošní výlet za památkami, tentokrát opět na západ od Českých Budějovic. Již letošní první výlet byl nasměrován na stejnou stranu, ale vzhledem k tomu, že Západočeský kraj je plný zajímavých památek, rozhodli jsme se trasu našeho podzimního výletu nasměrovat opět sem. Na připojených mapkách jsou vyznačeny cíle naší cesty.

Vzhledem k tomu, že hlavní cíl naší cesty – hrad Radyně je otevřen až od 10.00 hodin, rozhodli jsme se, že první naší zastávkou na naší cestě bude zřícenina tvrze **Buzice**, která se nachází jen 3 km východně od města Blatné (GPS: 49°25'9.041"N, 13°55'29.33"E). Tvrz v Buzicích je poprvé v písemných materiálech zmiňována v roce 1384. byla založena zodem Buziců erbu sviní hlavy ve zlatém štítu, jehož potomci se později, koncem 15.století rozdělili na několik rodů a kromě Jihočeské Blatné a Šelmberka u Mladé Vožice se usadili i jinde v Čechách,

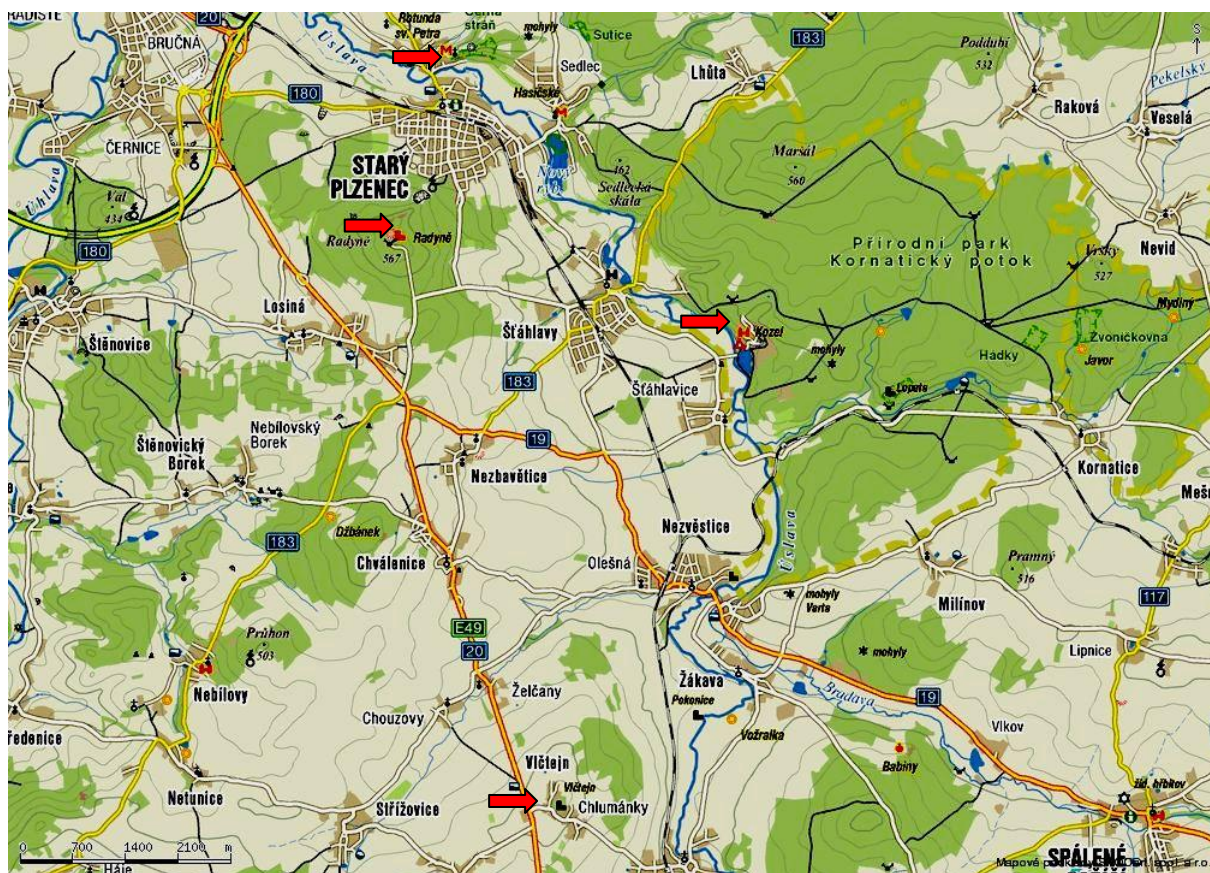
například na Valdeku a Házmburku. Buzice přikoupil k Blatné Zdeněk Lev z Rožmitálu, taktéž příslušník rozrodu Buziců. Roku 1527 se již píše o pusté tvrzi, která byla koncem 16. století, za Václava z Rozdražova, přeměněna na sýpku. Objekt bývalé tvrze stojí na nízkém pahorku asi 1 km jihozápadně od vsi Buzic. Její nejstarší částí je třípatrová, hranolová, původně obytná věž ze 14. století. K této původní věži byly postupně přistavěny dvě patrová křídla která přiléhají k její severní a západní stěně. Tato dvě křídla byla později přestavěná na sýpku. Kolem tvrze, na jeho východní a jižní straně se dochoval také původní příkop s valy. Severní a západní strana je uzavřena zdí.

Po prohlédnutí tohoto objektu, který je bohužel uzavřen a pravděpodobně se jeho současný

majitel začal zabývat jeho opravou, což bylo vidět na zakrytí části střechy zeleným igelitem, jsme se vydali směrem na západ k další naší zastávce, kterou byla zřícenina hradu **Vlčtejn** (GPS: 49°36'47.564"N, 13°29'49.566"E). Tento objekt jsme již několikrát na svých toulkách na západ Čech navštívili. Na tomto místě původně stál dřevěný objekt, který byl zásluhou Rožmberků po roce 1360 nahrazen kamenným hradem. Za husitských válek byl hrad roku 1421 bez odporu převzat husity a jeho správcem jmenován Bohuslav ze Švamberka, hejtman husitského vojska. V držení husitů byl až do bitvy u Lipan, později, roku 1440 se dostává do držení Bedřicha z Donína. 11.června 1450 se stal Vlčtejn místem, kde byla podepsána smlouva o příměří mezi králem Jiřím z Poděbrad a Jednotou Strakonickou. Hrad byl pány z Donína prodán Janu z Roupova, jehož potomci jej prodali Janu z Hořovic. Za vpádu Pasovských do Čech zde sídlil Kryštof Harant z Polžic a Bezdržic. Později hrad zpustl a obnoven byl až v roce 1822, ale již roku 1824 byl

materiál z něho používán na stavbu okolní silnice. Současnou zříceninu hradu tvoří obdélný palác s polygonálním zakončením. Část současných zdí na skalisku pochází z romantických přístaveb. Z dolního hradu se zachovala pouze část obvodové hradby. Kolem hradu byla dvojitá hradba s valy a příkopy.

Z Vlčejna jsme se přesunuli k další zastávce na naší cestě, kterou byl Starý Plzeňec, konkrétně **kostel sv. Petra a Pavla** – románská rotunda (GPS: 49°42'12.156"N, 13°28'29.657"E). Stavba pochází pravděpodobně z druhé poloviny 10.století. Byla vystavěna z křemencového zdiva spojeného vápennou maltou. Románskou klenbou byla zakončena pouze apsida, ostatní části měly trámové stropy se šindelovou střechou. Po roce 1421 začalo chátrání celé stavby, které bylo dovršenou zhroutil většina v 16.století. Zachována zůstala pouze apsida a část přilehlých zdí. Obrat nastává po roce 1561, kdy panství kupují Kokořovci z Kokořova, kteří přistoupili k rekonstrukci rotundy v původním tvaru. K dostavbě byl použit materiál i z okolních chátrajících budov na hradě. Zřícený vstupní románský portál byl nahrazen renesančním bosovaným a podlahu dávají nově vydláždit červenými pálenými dlaždicemi. Také nechávají rotundu přeskýt na kostel sv. Petra a Pavla. Roku 1785 byla podle císařského nařízení zařazena mezi církevní stavby, určené ke zboření, k čemuž naštěstí nedošlo. Dvůř jsme se sice nedostali, ale i tak byla návštěva této památky zajímavá. Navíc je odtud velice zajímavý pohled na zříceninu hradu Radyně, která se nachází na vrcholu protějšího kopce.

Zřícenina hradu Radyně byl také další z cílů naší cesty. Hrad **Radyně** (GPS: 49°40'51.613"N, 13°27'52.253"E) byl postaven na základě rozhodnutí císaře Karla IV. v roce 1358 a původně se jmenoval Karlskrone. Původní německý název hradu se ale neujal a byl již brzy po smrti jeho zakladatele nahrazen českým názvem Radyně podle jména kopce, na němž byl hrad postaven. Od roku 1400 byl hrad zastavován šlechtickým rodům z nichž někteří jej využívali jako základnu k nekalým rejdům. Za husitských válek stáli radyňští purkrabí pevně na katolické straně. V některých materiálech jsem dokonce našel zmínku o tom, že Radyňský purkrabí byl

dokonce iniciátorem toho, že husité dodávali obleženým obráncům Plzně potraviny. Mělo se tak stát v roce 1433. Zajímavé je i to, že se v listinných dokumentech nikde nenašla zmínka o tom, že by snad Radyně měla být husitským vojskem obléhána – pravděpodobně se tak nikdy nestalo, asi z toho důvodu, že hejtmané zjistili, že by se jim dobití stejně nepovedlo. Zástavní

držitelé hradu se rychle střídali. Prvním šlechtickým rodem, který získal Radyni do svého držení od krále Vladislava Jagellonského byl roku 1496 byli Šternberkové, ale protože na

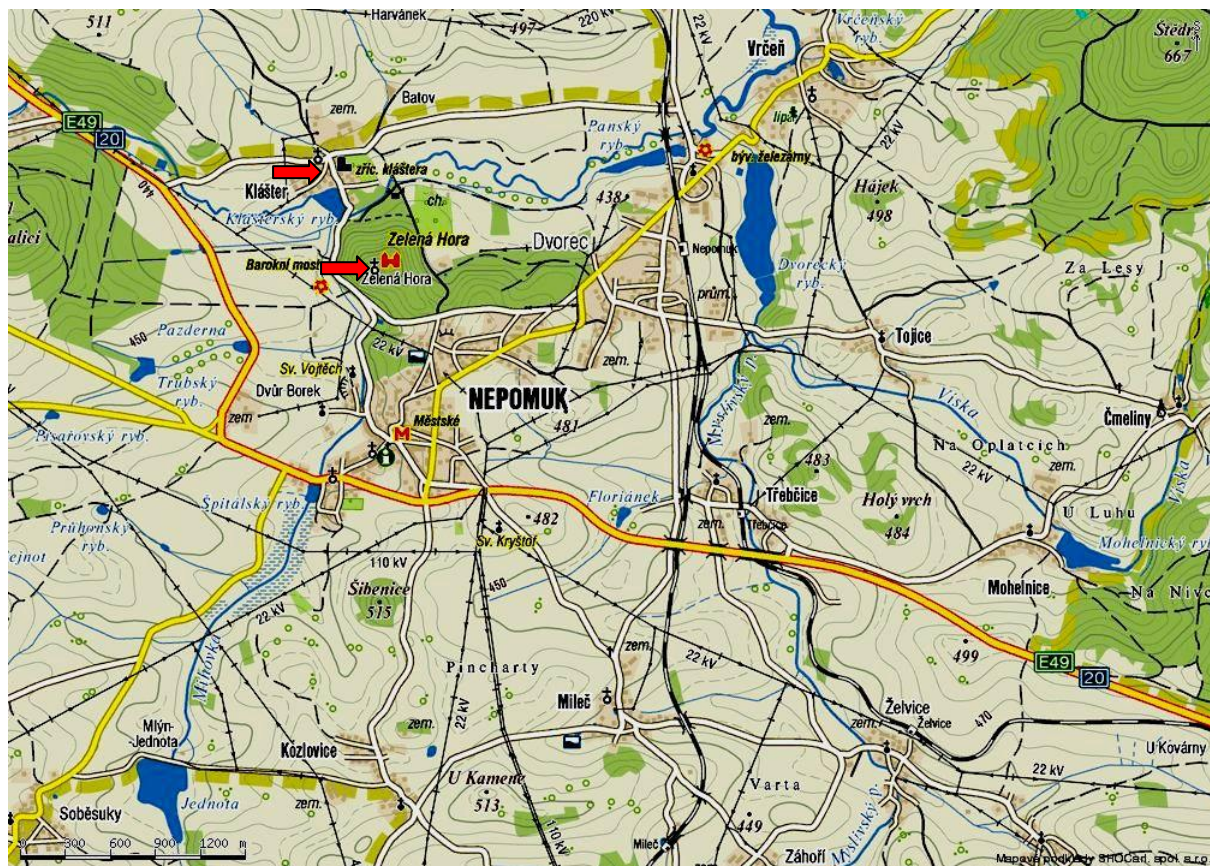
hradě nesídlili, začal tento postupně chátrat – byl využíván pouze jako lovecké sídlo. Poslední ranou byl úder blesku a následný požár roku 1536. Poškozený hrad už nebyl obnoven. O částečnou rekonstrukci hradu se postaral Spolek pro záchranu Radyně a Hůrky ve dvacátých letech minulého století za pomoci státu. Tento spolek na hradě působil až do doby, kdy hrad byl převzat státem – to se stalo v padesátých letech minulého století. Další opravy probýhaly na hradě počátkem sedmdesátých let a přístupný veřejnosti je od roku 1981. Od mé poslední návštěvy na tomto hradě se interiér poněkud změnil. Domeček, kde se prodávalo vstupné a upomínkové předměty se od té doby přesunul do vnitřních prostor hradu a ve vstupní části hranolové věže se nachází celkem vtipná upoutávka na pověsti, které jsou s hradem spojovány – truhlu s pokladem hlídá obrovský pes se svítícíma očima, naproti němu je „ošklivý“ Radouš kroutící hlavou. Nakonec jsme neodolali a nechali se zde vyfotit. Bude to docela zajímavá památka.

Dalším objektem, který jsme měli v plánu navštívit byl objekt zámku **Kozel** a hlavně zahrady, která se rozprostírá kolem něho. Zámek Kozel ([GPS: 49°40'14.52"N, 13°31'48.127"E](#)) byl postaven Janem Vojtěchem Černínem z Chudenic, nejvyšším lovčím Království českého jako

reprezentační lovecké sídlo, na hony se sem sjížděla šlechta z celých Čech. Zámek byl postaven ve dvou etapách – hlavní zámecká budova byla postavena v letech 1784 – 1789 architektem Haberditzem, a následně v polovině 90. let 18. století byla architektem Palliardim přistavěna kaple, jízďárna, lokajna a konírna. Po smrti bezdětného zakladatele přešel zámek roku 1816 do majetku Valdštejnů. Ti jej drželi až do roku 1945, kdy byl zestátněn a majetkem státu zůstal zámek Kozel dodnes. V parku kolem zámku lze najít mnoho vzácných dřevin ze všech možných částí světa – mne kromě zajímavých dřevin, mezi kterými jsem obdivoval hlavně krásný exemplář liliovníku tulipánokvětého zaujala zvláštní skála na konci parku a také výhled na hrad Radyni, který můžete vidět na přiložené fotografii.

Po prohlídce parku jsme se autobusem přesunuli do obce **Kláster u Nepomuka** (GPS: 49°30'5.507"N, 13°34'36.958"E), kde na nás čekala prohlídka zbytků kláštera cisterciáků, o jehož zánik se postarala husitská vojska. K založení cisterciáckého kláštera dochází pravděpodobně až v letech 1144-45 z rozkazu knížete Vladislava II. (popř. jeho bratra Jindřicha), který věnoval cisterciáckému řádu rozsáhlá zdejší území (50000 hektarů, od Zdemyslic až ke Zdebořicím). Za tímto účelem sem bylo z Ebrachu posláno 12 mnichů spolu s opatem.

Cisterciáci byl mnišský řád, vzniklý počátkem 12. století v klášteře v Citeaux (latinsky Cistercium) u Dijonu ve Francii působením Bernarda z Clairvaux. Rychle se rozšířili po Evropě i v Čechách, kde založili kláštery v Sedlci u Kutné Hory, Plasech, a také u Nepomuka. Tento řád se vyznačoval svou přísnou regulí, čelící proti volnosti řádů ostatních i světskému zřízení v církvi, za což byl u krále velmi oblíben. Příslušníci řádu kolonizovali zdejšího kraje a začali zkoumat zdejší nerostného bohatství. Pro svou potřebu vystavěli rozsáhlý komplex klášterních budov s rajskou zahradou a několika, až 4 metry vysokými hradbami za sebou. V severním rohu pak stál "Chrám Svatého tajemství", dlouhý 14 metrů, nejvýznamnější zdejší stavba, údajně se zlatou střešou, patřil prý k nejkrásnějším stavbám v Čechách. V době největšího rozmachu zde sídlilo až 200 příslušníků cisterciáckého řádu. To bylo za vlády Karla IV. Následné období ale už tak příznivé nebylo. Dne 25. dubna 1420 byl klášter napaden a všichni zde nalezení mniši byli bez milosti upáleni. Cisterciácký klášter lehl popelem. Žižka také se svým vojskem vypálil městečko Nepomuk spolu se zdejšími zlatými doly, a údajně i zde si krvavě počínal, neboť zdejší obyvatelé byli veskrze německé národnosti - a měli se tedy za dob vlády německého řádu nadmíru dobře. Mniši se po skončení husitských válek navrátili, ale někdejší slávu již klášter nedosáhl a nikdy nebyl obnoven.

Dalším cílem naší cesty byl zámek **Zelená Hora** (GPS: 49°29'47.03"N, 13°34'51.216"E). První písemná zmínka o opevněném sídle na Zelené Hoře pochází z roku 1221, i když podle pověstí

zde již dlouho předtím sídlili Keltové. V dopise, psaném Přemyslem Otakarem I. nepomuckému opatovi je zmínka o stavbě hradu. Prvním šlechtickým majitelem Zelené Hory se stal roku 1419 husitský hejtman Mikuláš z Husi. Od roku 1420 do roku 1425 vlastnil Zelenou Horu Bohuslav ze Švamberka, který ji získal za prokázané služby od císaře

Zikmunda. Švamberkové vlastnili Zelenou horu až do druhé poloviny 15.století. poté se jejím vlastníkem na dlouhou dobu stal rod pánů ze Šternberka, za nichž byla dne 28.listopadu 1465

na sjezdu katolických pánů ustanovena Jednota zelenohorská. V letech 1670 – 1688 byl Václavem Vojtěchem ze Šternberka hrad přestavěn na barokní zámek, ale protože neměl žádné potomky, majetek zdědil jeho strýc Leopold, který zámek prodal Adolfu Bernardovi z Martinic. Po smrti jeho dcery Marie Dominiky, jejíž duch na zámku stále straší získali Zelenou Horu Colloredo-Mansfeldové. S nimi na poddané přišli špatné časy – tato cizácká šlechta dřela ze svých poddaných doslova kůži. Roku 1852 přešlo panství věnem na rod Auerspergů a jejich vztah k poddaným byl naprosto opačný. Auerspergové vlastnili Zelenou Horu až do roku 1931, kdy byla prodána manželům Plavcovým z Prahy. Zelená Hora byla v roce 1938 prodána Karlu Blažkovi, ale protože tento neuhradil státu převodní poplatky, majetek mu byl zkonfiskován. Za války zde byla německá armáda, po válce československá armáda, konkrétně útvary pomocných technických pluků – tzv. „Černí baroni“. Armáda opustila Zelenou Horu až v roce 1990 a zámek poté převzala obec Klášter, která se stará o jeho postupnou opravu.

Alianční znak nad vstupním portálem kostela na Zelené Hoře

Znak Auesrspergů ze sarkofágu v témže kostele.

Mimochodem paní, která v kostele prodává upomínkové předměty, pohledy a turistické známky nám po prohlídce zámku vykládala o jeho historii zajímavým způsobem. Dozvěděli jsme se mimo jiné i o některých pověstech, které se k tomuto místu vztahují – dokonce zde mají také bílou paní – ale ta vychází z pověsti vztahující se k dceři majitele zámku, které bylo odebráno narozené nemanželské dítě a bylo zazděno za krbem – otec dítěte, mladý myslivec se zbláznil a zastřelil, matka dožila jako jeptiška v klášteře ve Vídni a po smrti chodí po zámku a hledá své dítě.

Po prohlídce zámku a kostela na Zelené Hoře jsme se autobusem opět přesunuli do Jihočeského kraje, konkrétně do **Kestřan** (GPS: 49°16'12.162"N, 14°4'28.905"E), kde jsme měli možnost si prohlédnout jak pokročily opravy třech památek – horní tvrze, dolní tvrze a zámku. Horní tvrz, jejímiž majitelé jsou manželé z Brna byla v době naší návštěvy volně přístupná – uvnitř bylo vidět, že zde probíhal archeologický průzkum na nádvoří a také byly prováděny sondy v omítce vnitřních místností. Dolní tvrz, jejíž majitel je občanem Českých Budějovic, je v současné době nepřístupná, je oplocená a je vidět, že se tam také pracuje. Zámek je uzavřen, má novou střechu, ale jinak nic nového. Změnu doznala zeď mezi zámkem a budovou před dolní tvrzí – ta je opravována a nad vjezdem je schwarzenberský znak. Při návštěvě jsem pořídil několik fotografií, které jsou níže připojeny. Alespoň si můžeme udělat obrázek o tom, co se zde od naší poslední návštěvy změnilo.

A tall, stone sculpture of a Native American figure, possibly a warrior, standing on a grassy hill. The figure is wearing a feathered headdress and has a bow and arrow visible. A person is walking in the foreground, providing a sense of scale. The sculpture is surrounded by trees and a cloudy sky.

A pro nás bylo toto zastavení posledním na naší cestě za památkami. V letošním roce jsme poprvé uskutečnili celkem tři výlety a na příští rok již plánujeme další novinku, kterou by měl být několikadenní výlet za památkami, které jsou mimo dosah našich jednodenních výletů.

Tentokrát jsme při představování kulturních památek opustili Jihočeský kraj. Při naší cestě po vlastech Českých jsme se totiž dostali do oblasti na sever od Prahy, do oblasti ležící v CHKO Kokořínsko, která byla vyhlášena v roce 1976 a rozkládá se na ploše 272 km² v oblasti České křídové tabule. Do pískovcových plošin jsou tady hluboce zaříznutá kaňonovitá údolí, na jejichž okrajích se zvětráváním vytvořila četná skalní města, mimochodem některé scenérie jsou mimořádně fotogenické. Pro oblast jsou charakteristické různé útvary vzniklé zvětráváním horniny – a nejznámější z nich jsou asi tzv. "skalní pokličky". Ale nejenom kamenná krása přitahuje množství návštěvníků. Různorodé přírodní podmínky doplňuje pestrá skladba rostlinných společenstev. Na inverzních dnech kaňonů chladnomilné, v potočních nivách výjimečně cenné mokřadní a na skalních stepích výrazně teplomilné ekosystémy. Ale nejenom příroda láká turisty k návštěvě těchto míst. Kromě přírodních zajímavostí jsou velice zajímavé bohatě zastoupené roubené, hrázděné i zděné chaloupky a samozřejmě také hrad Kokořín.

A právě tento hrad je cílem naší dnešní návštěvy. A naší pomyslnou prohlídku začneme pohledem do pověstí zapsaných pány Křišťanem a Heberem: „Kraj mezi Mělníkem a Kokořínem osazena byla v šerém starověku lmenem Srbů neboli Pšovů, z kterého i sv. Ludmila pocházela. Byla dcera Slavibora, knížete z kraje slovanského, který od pradávna Pšov se jmenoval, nyní podle hradu nově vystavěného Mělník se nazývá. Po Pšově sluje i jméno potoka Pšovky, údolím kokořínským protékajícího, a také i Šopka (slovo vzniklé přesmyknutím hlásek), obec na potoku tom bezprostředně u Mělníka ležící. Dle pověstí lidové byl hrad Kokořín v dřevních dobách rytířem Okořem z rodu pánů z Dubé, který zasnoubil syna svého s dcerou rytíře Ctibora, pána hradu na Vidimi, s nímž na severu

sousedil. Leč Okoř zemřel a syn jeho zahořel láskou k dceři pána hradu na Housce (severovýchod od Kokořína) a pojal ji za manželku. Od té doby žil Ctibor s držitelem Kokořína v stálém sporu a ukrutném záští a donutil ho konečně, že opustil se svou mladou chotí hrad a nikdy již se do krajiny nevrátil“.

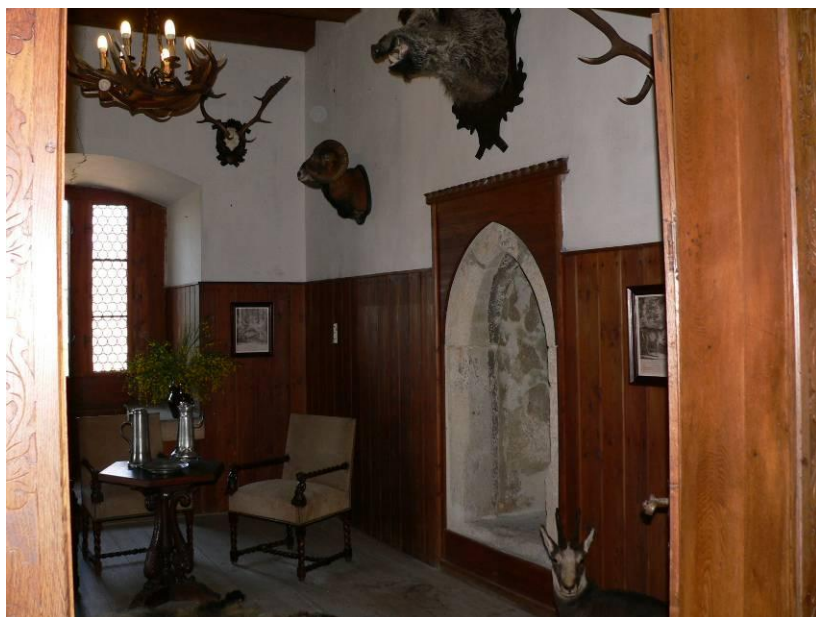
Počátky historie vzniku hradu Kokořína nejsou bohužel písemně doloženy, nevíme tedy přesné období, kdy byl hrad postaven. První listina, ve které je Kokořín uváděn se nevztahuje ke hradu, ale k blízké vsi, kterou její dědičný vlastník, pan Jindřich z Osměchova 23.února 1320 vyměnil s panem Hynkem Berkou z Dubé za ves Veležice. Pravděpodobným stavitelem hradu byl tedy právě Hynek Berka z Dubé v období před polovinou 15.století. rod pánů z Dubé byl v období první poloviny 15.století počítán mezi přední české rody. Prvním písemně doloženým majitelem hradu byl Aleš Škopek z Dubé – písemný pramen je doložen k roku 1427. z té doby také pochází pověst, podle které byl hrad husity vypálen, ale fakticky se jedná pouze o ústně tradované sdělení – navíc vzhledem k tomu, že Aleš Škobek, ač původem katolík v roce 1421 přestoupil ke straně kališnické a bojoval na straně husitů proti křižákům

v bitvě u Ústí nad Labem roku 1426, se tato pověst jeví jako nesmyslná. Ještě roku 1437 se písemné prameny zmiňují o jeho pobytu na Kokoříně.

Roku 1437 koupil hrad od Berků jiný český pán – Jan Řitka z Bezdědic, věrný člen táborského vojska, hejtman hradu Domažlického a účastník vítězství nad křižáky u Domažlic. Vzhledem k tomu, že Řitka neměl žádných mužských potomků a jeho dcera vstoupila do kláštera, prodal 31.ledna 1444 hrad Závišovi z Klinštejna. Ale ani on majetek dlouho nadržel – zemřel roku 1454 a majetek jako odúmrt' připadla České královské komoře. Král Ladislav postoupil dne 19.března 1454 hrad Dětrichovi z Janovic a Chlumce. V tomto období vznikl o hrad spor, jejímiž účastníky byli dva příslušníci šlechtických rodů - proti Dětrichovi z Janovic a Chlumce, který si Kokořín vyžádal od České královské komory, se ohradil dědic hradu po Závišovi z Klinštejna, jeho syn Bohuněk z Klinštejna. Spor se protáhl až do roku 1460, kdy Bohuněk před jeho ukončením zemřel. Tento spor byl předlohou k namalování fresky v předpokojí ve druhém patře paláce. Jejím autorem byl malíř Julius Fischer.

Po válkách husitských se jako majitel hradu připomíná Chotěbor z Veležice, jehož dcera Markéta se stala ženou Mikuláše Pecingára z Bydžína a jemu roku 1511 hrad Kokořín postoupila. Po jeho smrti se Markéta podruhé vdala, tentokrát za Radslava Beřkovského z Šebířova, nejvyššího písaře království Českého. Ten zemřel roku 1537 a je pochován v Praze v kostele sv.Jindřicha, kde je možno vidět jeho náhrobní kámen. Po něm získal Kokořín jeho syn Hynek, který svého otce přežil o pouhé dva roky. Kokořín získala jeho dcera Dorota, která nechala roku 1545 hrad Kokořín, tehdy již uváděný jako „pustý“, vložit do obnovených desk zemských. Zanedlouho poté se vdala za Mikuláše Kaplíře ze Sulevic.

Roku 1595 byl Kokořín opět prodán, tentokrát Oldřichu Hrzánovi z Harasova, jehož manželka pocházela z rodu Kaplířů ze Sulevic. Ale ani tentokrát nezůstal majetek dlouho

v rukou tohoto šlechtického rodu. Již roku 1610 byl za cenu 96.000 kop grošů míšeňských prodán císaři a králi Rudolfovi II. Habsburskému. A výměna majitelů ani zde neskončila, protože Rudolfův nástupce, císař Matyáš, prodal Kokořín již roku 1611 Václavovi Berkovi z Dubé a Lipého. Kokořín se tedy opět navrátil do majetku rodu, který jej postavil. Václav Berka z Dubé se ale aktivně účastnil stavovského povstání, byl dokonce

sedmým z direktorů stavu panského, ustanovených 26. května 1618. Pčinil se dokonce, že na základě jeho přimluvy byl Českým králem zvolen Bedřich Falcký a za jeho krátkého panování byl Václav Berka nejvyšším sudím zemským a předním rádcem tzv. „zimního krále“. Po prohrané bitvě na Bílé Hoře byl nucen opustit království a v nepřítomnosti byl zbaven cti, hrdla i majetku. Jeho jméno bylo přibito na šibenici na Staroměstském náměstí v Praze. Veškerý jeho majetek, ke kterému tehdy kromě Kokořína patřil i Bezděz, Doksy, Deštná, Houska, Loučeň a mnoho vesnic v okolí, byl zkonfiskován, takže se Kokořín opět dostal do vlastnictví České královské komory.

Od České královské komory jej jako součást dluhu za pouhých 20 tisíc zlatých získal hrabě Adam z Valdštejna. Na čas se majitelem Kokořína stal i slavný císařský vojevůdce Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna, který jej roku 1623 vyměnil za jiné statky. Po jeho zavraždění

v Chebu majetek opět připadl České královské komoře. Císař Ferdinand II. postoupil Kokořín císařskému generálu Janu z Boecku, v jejichž majetku zůstal Kokořín téměř sto let. Roku 1700 Kokořín zdělila Anna Magdaléna von Schütz a Leopoldsheimu, rozená Boecková a od ní, opět dědictvím získala Kokořín Karolina Anna z Bubna a Litic, která majetek prodala Konrádu Matoušovi hraběti ze Spaaru. Od něj koupil

roku 1740 Kokořín František Karel Rudolf hrabě Sweerts-Spork, který o majetek a jeho povznesení velice pečoval. Jeho dcera prodala roku 1807 Kokořín Teresii, kněžně

z Ahrenbergu. V té době již z Kokořína je pouhá romantická zřícenina, která přitahovala a okouzlovala umělce – mimo jiné například Karla Hynka Máchu, Josefa Navrátila, Antonína Máneše, ale i mnoho dalších – jak dokazují obrazy, které tito umělci namalovali. Roku 1884 byl Kokořín prodán Josefu a Marii Jírovým, od kterých jej koupil roku 1896 císařský rada Václav Špaček ze Starburgu. Hrad nekoupil se záměrem po jeho rekonstrukci jej obývat, ale se záměrem jej zrekonstruovat a poté nabídnout jeho prohlídku všem návštěvníkům tohoto krásného koutu Čech. Václav a Růžena Špačkoví byli podnikatelé, kteří získali šlechtický titul za věrnou službu císařskému domu. Jejich jmění vlastně vzniklo zásluhou chovu koní, dostihům a pronajímání koní poštovní službě. Snad proto se v klenotu jim uděleného znaku vzpíná polovina koně. Vysoké příjmy za tyto služby jim dovolili nejenom provézt nákladnou rekonstrukci hradu Kokořína, ale například i postavit v obci Kokořín školu, ale také vykoupit pro nás z Francie sbírku obrazů Václava Brožíka, která byla darována městu Praze. Z hradní věže vykukoval strom, věž měla v důsledku každoroční činnosti hledačů pokladů narušenou statiku, hradby byly bez cimbuří, palác postrádal střechu a v důsledku toho chyběly i stropy, most a jeho opěrné pilíře prakticky neexistovali, studna byla takřka celá zasypána. Ze zříceniny byly odváženy kameny jako stavební materiál. Vzhledem k celkově neutěšenému stavu objektu si Špačkoví objednali podrobný průzkum celé zříceniny a na základě dobrozdání odborníků nechali celý hrad zrekonstruovat. Rekonstrukce započala v roce 1911 a byla dokončena v roce 1918.

O rok později Václav Špaček zemřel a jeho syn Jan původní záměr svého otce rozšířil – hrad měl být kromě volného přístupu návštěvníků doplněn ještě jako rodinný památník. Proto ve druhém patře věže, v tzv. předpokoji loveckého sálu vznikly barevné secesní nástěnné malby, na kterých malíř Julius Fischer vyobrazil Jana Špačka jako patrona lovců – sv. Huberta, jeho manželka Jarmila je zde vyobrazena na koni a obě děti – syna a dceru

v dobových kostýmech. Na všech nástěnných obrazech se zároveň objevuje i hrad Kokořín. V té době také vznikl nový palác, jehož klenuté přízemí bylo upraveno jako hrobní kaple rodiny. Na nároží tohoto nového paláce byla umístěna socha paní Jarmily od Myslbekova žáka Josefa Kalvody. Na rekonstrukci se podílel nejenom architekt Eduard Sochor, ale i historici August Sedláček a Čeněk Zíbrt a spisovatel Zikmund Winter. Rodina vlastnila hrad až do roku 1950, kdy byl na základě zákonů o pozemkové reformě byl majetek po roce 1950 přešel hrad na základě zákonů o pozemkové reformě do majetku státu. V té době byly z interiéru hradu odvezeny nejenom cenné sbírky Máchových rukopisů a kreseb, ale i Brožíkův obraz. Další stavební úpravy proběhly v letech 1969 – 1983 a v roce 2001 byl hrad prohlášen národní kulturní památkou. Důvodem byla obava o to, že potomci původních majitelů by mohli hrad získat zpět v rámci restituce, což se nakonec po deseti letech soudních sporů nakonec v roce 2006 skutečně stalo. V současné době je hrad volně přístupný veřejnosti a jistě se mnou budete souhlasit, že určitě stojí za to jej navštívit. Zvláště zájemci o heraldiku v něm najdou mnoho zajímavostí.

Nakonec jsem si dovolil nahlédnout do pověstí a několik z nich, které mají vztah ke Kokořínu Vám přiblížit.

Podle jedné z nich každý večer, po setmění, z hradu vyjíždí „divoký lovec“ na černém oři v doprovodu smečky jezevčíků s ohnivými jazyky. Bát se ho ale prý nemusíte, i kdybyste ho náhodou potkali – chudáky prý dokonce i štědře obdaruje. Tento jezdec jezdívá ke staré kokořínské tvrzi a potom se vrací zpět. Na hradě mu prý dělá společnost bílá apní, která má jako oblíbenou činnost procházení po hrdě, ochozech a cimbuřích a údajně po obejití věže se tato celá rozzáří – snad jako maják svítí divokému lovcovi na jeho zpáteční cestě ke hradu.

Druhá pověst se vztahuje k tomu, co se zde dělo v 17.století. tehdy si zpustlý hrad jako svou základnu vyhlédl pan Petrovský z Petrovic se svou loupeživou bandou, kteří dlouho

nemilosrdně sužovali obyvatele širokého okolí. Se zlou se ale potázali při přepadu nedalekého mlýna – jeho obránci se nedali zastrašit a loupežníkům napráskali. Petrovský se chtěl pomstít a proto v přestrojení za bohatého kupce vylákal mlynářovu dceru Lidušku ze mlýna a unesl ji na Kokořín. Druhého dne měla být Liduška useknuta ruka a od mlynáře mělo být požadováno tučné výkupné. Loupežnická hospodyně ale v noci, když všichni loupežníci spali, Lidušku z hradu tajnou brankou vypustila a na cestu jí dala pytlík hrachu. Ten byl ale děravý a tak Liduška cestou hrách postupně vytratila. Mlynář po jejím příchodu sebral všechny chasníky a podle ztracených hrášků našel tajný vchod do hradu a všechny loupežníky do jednoho pobili.

Znak Václava Špačka ze Starburgu, vlevo z vnitřní výzdoby paláce, vpravo kamenný znak z výzdoby nového paláce. (fotografie autor článku)

Prameny a literatura:

<i>kolektiv autorů</i>	<i>Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, jižní Čechy, Svoboda Praha, 1986</i>
<i>August Sedláček</i>	<i>Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl IV., ARGO Praha 1995</i>
<i>Milan Mysliveček</i>	<i>Místopisný obrázkový atlas aneb Krasohled Český, Chvojnkovo nakladatelství Praha, 2001</i>
<i>Milan Mysliveček Ludmila Koubová Františka Vrbenská</i>	<i>Čas hradů v Čechách 2, Horizont Praha, 1995</i>
	www.castles.cz
	www.hrad-kokorin.cz
	www.kokorin-kokorinsko.cz

V červenci 2009 byla v prostorách zámku v Nových Hradech otevřena výstava s názvem „Po stopách společné historie“. Výstava se zabývala historií a současností přeshraniční spolupráce obyvatel České republiky a Rakouska. Výstava byla k vidění celkem ve třech sálech novohradského zámku. Je součástí stejnojmenného projektu realizovaného ve spolupráci Města Nové Hradce, Jihočeskou univerzitou a Böhmerwaldmuseum Wien. Výstava na jednotlivých panelech představuje Novohradsko a šlechtické rody, které zde v minulosti působily. Jednotlivé panely přinesly informace o novohradských parcích, zahradách a pralesních rezervacích, o vývoji vědy, hospodářství, sklářství, ale i školství a spolkovém životě, divadle a literatuře. Kromě toho zde návštěvník mohl vidět i repliky dobového skla, dobových krojů, model novohradských hor, multimediální prezentace fotografií a videa a počítačovou animaci zaniklého zámku Žofín. Také zde bylo několik panelů, které se zabývali jednak genealogií rodu Rožmberků a Buquoyů a také znaky majitelů Nových Hradů. V současné době se výstava přesunula do Rakouska.

Také naše další informace se týká výstavy. Tentokrát se jedná o výstavu k 50.výročí založení Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. Výstava představuje jednak bohatou činnost členů klubu, ale i jednotlivé zajímavé osobnosti, které s klubem za jeho padesátiletou existenci spojily své osudy. Můžeme zde například vidět nejen jejich fotografie, ale i různé zajímavé osobní věci, jako jsou například různá ocenění, školní vysvědčení, věci osobní potřeby, ale třeba i sešity s ručně psanými poznámkami. Výstava, která byla v budově Jihočeského muzea k vidění až do 1.listopadu určitě stála za shlédnutí. Zároveň s touto výstavou byl Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích vydán i sborník k tomuto významnému výročí, který obsahuje mimo jiné i článek o historii PVH, který byl otisknut v minulém čísle Jihočeského Herolda.

Již v roce 1922 dostaly Hůry písemnou nabídku na elektrifikaci obce od Jihočeské elektrotechnické montážní dílny "Elma" spol. s.r.o. Hluboká nad Vltavou s datem 27.2.1922. Dopis je adresovaný radnímu panu Františku Urbánkovi. Tato firma měla v úmyslu elektrifikovat Lišov a přilehlé obce, které též oslovila dopisem s žádostí o podporu dobré věci. Vedení by bylo vedeno z Hluboké nad Vltavou s tím, že nejpozději v červnu bude elektrická síť v provozu. Cena za 1 kWh (kilowatthodinu) v každé obci bude 3 Kčs a bude se úměrně snižovat s amortizací. Jak úsměvné proti dnešnímu zdůvodňování při zdražování. S dopisem byl zaslán i ceník pro přípojku do domu a pro instalaci v bytě.

Přípojka do domu - dvou vodičová do 20 m od sloupu, včetně desky pro elektroměr, pojistky, vypínače, s prací za 317,40 Kčs.

Za další pojistku 28 Kčs.

Elektroměr 10 Amper 458 Kčs.

Konzola na střechu (když bude nízké stavení) 79 Kčs.

Instalace v bytě :

1 místnost se šňůrou s vypínačem nebo zásuvkou do 10 m s montáží - 82,60 Kčs

1 stahovačka se stínidlem - 56,- Kčs

1 šňůrový závěs se stínidlem - 32,- Kčs

1 šňůrový závěs s plechovým stínidlem - 30,- Kčs

1 stropní závěs - 19,- Kčs

1 žárovka 220 Voltů se svítivostí 10 - 50 svíček - 15,- Kčs

1 světlo na dvůr s ramenem, porcelánovou armaturou, litinovým vypínačem do vzdálenosti 10 m s montáží - 202,- Kčs

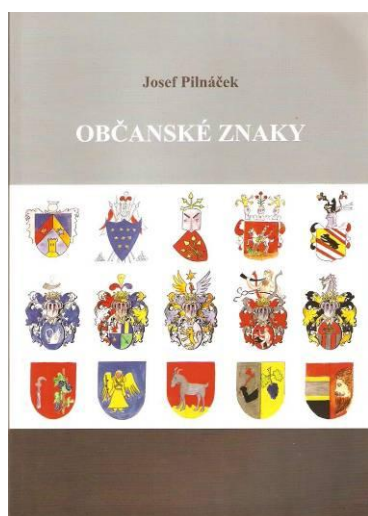
1 světlo do stáje s porcelánovou armaturou, litinovým vypínačem do vzdálenosti 10 m s montáží - 153,- Kčs.

Tato nabídka od firmy "Elma" o pokrok v obci nijak hůrecké občany neoslovila a elektrifikace se uskutečnila až po dlouhých 18 letech ve válečné době roku 1940. O připojení se zasloužil tehdejší starosta obce Jan Hlaváč s radním Františkem Urbánkem a ředitelem Okresní záložny hospodářské v Lišově Václavem Skřivanem.

A k tomuto tématu je zaměřena i výstava na státním zámku v Hluboké nad Vltavou, kde si letos připomínají sto let od prvního zapojení žárovky na zámku Hluboká nad Vltavou.

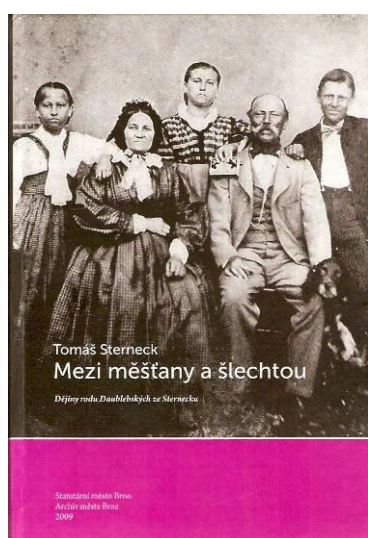
Prameny:

<i>Urbánek Josef</i>	<i>Paměti obce Hůr u Českých Budějovic 1378-1956, Č. Budějovice 1969</i>
----------------------	--

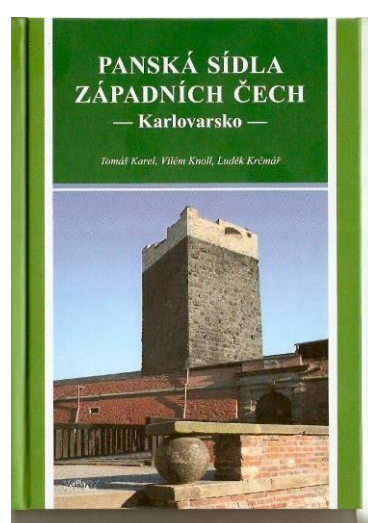
Josef Pilnáček – Občanské znaky, Nakladatelství PhDr. Ivo Sperát, Brno 2009

Sbírka občanských znaků měšťanů, konšelů, úředníků, advokátů, vojáků, myslivců katů, obchodníků, puškařů, ale i značky kamenické, soukenické na látkách, značky mincmistrů na mincích a mnoho dalšího. To obsahoval materiál, který dlouhá léta sbíral a evidoval jeden z našich asi nejplodnějších badatelů v oblasti heraldiky a genealogie – Josef Pilnáček. A až donedávna byla jeho sbírka zapomenuta v depozitáři archivu Národního muzea.

Tomáš Sterneck – Mezi měšťany a šlechtou, Dějiny rodu Daublebských ze Srernecku, Statutární město Brno, Archiv města Brna, Brno 2009

Tato kniha je dílem českobudějovického rodáka a potomka rodu Daublebských ze Sternecku. Mapuje dějiny rodu, který původně nebyl šlechtickým rodem, jednalo se o českobudějovické měšťany, kteří se svými ambicemi a činy vyšvihli mezi rody šlechtické. Kniha mapuje cestu tohoto původně patricijského rodu a jednotlivých jejích příslušníků od středověku až do dnešních dnů a to především těch, kteří se pohybovali na území někdejšího habsburského mocnářství. Kniha je doplněna černobílými fotografiemi i barevnými vyobrazeními znaků.

Tomáš Karel, Vilém Knoll, Luděk Krčmář – Panská sídla západních Čech, Karlovarsko, Bohumír Němec – Veduta, České Budějovice 2009

Kniha, kterou se autoři snaží zachytit současný stav existujících panských sídel, je vlastně volným pokračováním podobné publikace, která se zabývala jinou částí západu naší vlasti – Plzeňskem. V úvodu se autoři zabývali nejenom vysvětlením důvodu vzniku publikace a vysvětlením pojmu „panská sídla“, ale i vysvětlením historických souvislostí jednotlivých oblastí Karlovarska, které je vlastně novým útvarem – původně nebylo historicky homogenním celkem, skládá se z různých oblastí až následně spojených. Kniha mapuje jak stojící, tak i již zaniklé objekty a to v abecedním pořadí. Kniha je doplněna fotografiemi.

Při naší cestě jednotlivými heroldskými figurami jsme se dostali až téměř na konec jejich výčtu. Dalšími představovanými heroldskými figurami je kombinace vodorovných a svislých čar, v tomto případě kombinace polcení a dělení.

A prvním dnes představovaným rodem, který používá ve svém znaku této kombinace je rod **Hrzánů z Harasova**. O tomto rodu se dozvídáme v období, kdy vlastnil majetek na kokořínsku. Jednalo se nejenom o hrad Kokořín, ale nedaleký hrad Housku a panství Vidim. O slávu a bohatství rodu se ale zasloužil hlavně Adam Hrzán z Harasova sídlící na Červeném Hrádku u Chomutova, který ačkoliv byl šlechticem, podnikal v oboru příslušném spíše měšťanským vrstvám – půjčoval totiž peníze. A podle dobových pramenů zastínil v tomto směru nejenom měšťany, ale dokonce i lichváře z řad židovské obce. Nashromáždil tímto způsobem opravdu ohromné jmění, a proto, když roku 1619 zemřel, poslali na jeho sídlo stavovští komisaři komisi s vojáky a „vypůjčili“ si od nebožtíka na tu dobu prý „ohromující sumu peněz“. Ale ani tímto činem nebyli potomci rodu ochuzeni, i po třicetileté válce patřili k nejbohatší části šlechty. Možná i proto, že Adamovi Hrzánovi byl v tehdejší době dlužný, jak se v literatuře uvádí, snad každý. A uměli se i otáčet – konfiskaci majetku prý předešli tím, že podplatili knížete Karla z Lichenštejnu. V první polovině 17.století získal rod povýšení do panského stavu a roku 1666 dokonce byl Jan Adam Hrzán z Harasova povýšen do stavu říšských hrabat. Stal se také královským místodržitelrm a obdržel čestnou hodnost nejvyššího lovčího. Začátkem 18.století koupili Hrzánové dům v Praze v Celetné ulici a přebudovali jej na palác a druhý palác vystavěli na Hradčanech v Loretánské ulici. Rod vymřel v průběhu 19.století. Stejný znak jako Hrzánové používalo i několik příbuzných vladyckých rodů – Homutové, Chmelíkové a Domousičtí z Harasova. **Fünfkirchenové ze Steinprunu** jsou druhým dnes představovaným rodem. Pocházejí z Rakouska a v Čechách jsou poprvé uváděni roku 1603 na Mladé Vožici. Ačkoliv se rod aktivně zúčastnil stavovského povstání – příslušník rodu Jan Bernard byl dokonce přítomen druhé pražské defenestraci, za což byl odsouzen ke ztrátě hrdla, již roku 1698 byl rod povýšen mezi říšská hrabata. Počátkem 18.století rod získal sňatkem Chlum u Třeboně, kde roku 1710 vystavěl Jan František Fünfkirchen barokní zámek.

Hrušovští z Hrušova, třetí dnes představovaný rod, pochází ze vsi a tvrze Hrušov, nacházející se jižně od Mladé Boleslavi na řece Jizeře. Nikdo z příslušníků rodu nikdy nezískal žádný významný zemský úřad, příslušníci rodu vlastnili majetky na mladoboleslavsku a mělnicku – například Cetno, Čechelice, Horní Přívory, Třebošnici, Všetaty, Skřýšov, Čkyni a Načeradec. Poslední členové rodu – Jan Kajetán, Jan Jindřich a Jan Milota se připomínají na Načeradci počátkem 19.století.

Posledním dnes představovaným rodem jsou **Krynesové z Červeného Dvora**. O tomto českém rodu bohužel nemáme mnoho údajů – snad jen jediný – pocházeli z tvrze Červený Dvůr u Mostu, kde jsou jejich příslušníci písemně doloženi v 15. a 16.století. Ani v tomto případě se nejednalo o žádný pro naše dějiny významný šlechtický rod a jeho příslušníci nevykonali pravděpodobně žádné hrdinské činy.

Doporučená literatura:

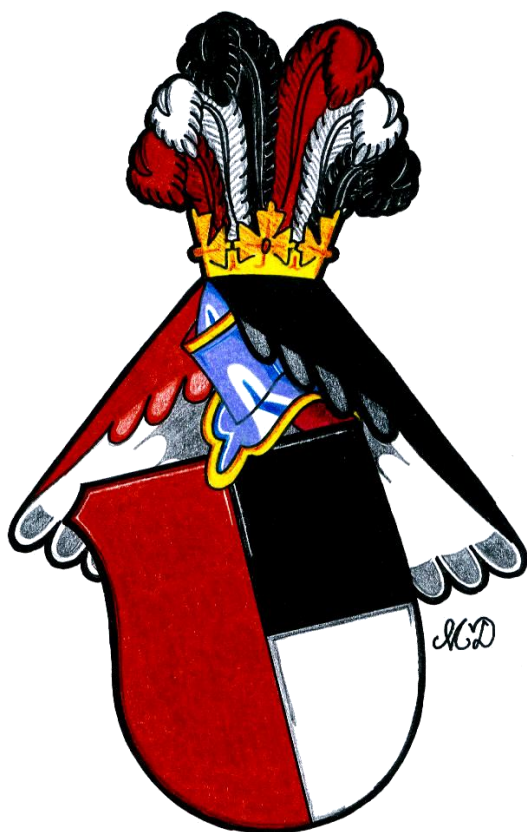
<i>Milan Mysliveček</i>	<i>Erbovník I. + II. , Horizont, Praha 1990</i>
<i>Milan Mysliveček</i>	<i>Velký erbovník I. + II., Fraus Plzeň</i>
<i>Jan Halada</i>	<i>Lexikon české šlechty, Akropolis, Praha 1999</i>
<i>J.Janáček, J.Louda</i>	<i>České erby, Albatros, Praha 1998</i>

Hrzanové z Harasova

Fünfkirchenové ze Steinprunu

Hrušovští z Hrušova

Krynes z Červeného Dvora

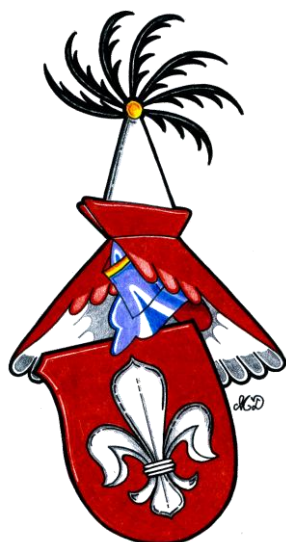
Berkové z Dubé

z Janovic a Chlumce

Pecingárové z Bydžína

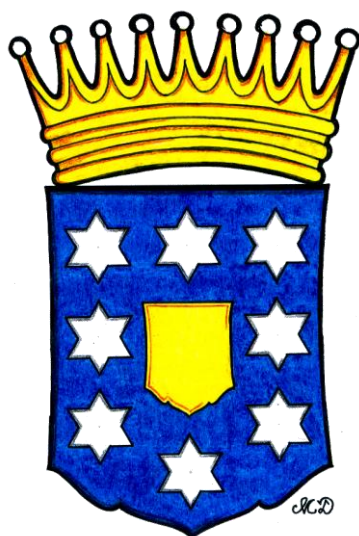
Beřkovští z Šebířova

Bubnové z Litic

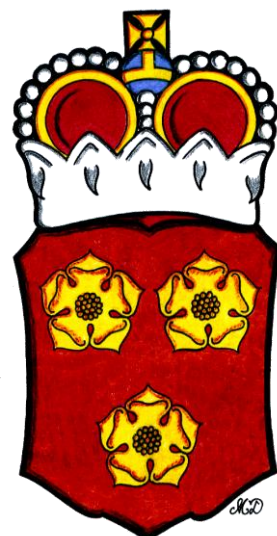
Boeckové z Boecku

ze Spaaru

Sweerts-Sporkové

z Ahrenbergu